

T.C.
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YENİ TÜRK DİLİ BİLİM DALI

**CUMHURBAŞKANLARI İSMET İNÖNÜ İLE RECEP TAYYİP
ERDOĞAN'IN MECLİS KONUŞMASI ÜZERİNE SÖZ VARLIĞI
İNCELEMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Adil ATAŞCAN

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Türkan GÖZÜTOK

Karabük
AĞUSTOS/2019

T.C.
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YENİ TÜRK DİLİ BİLİM DALI

**CUMHURBAŞKANLARI İSMET İNÖNÜ İLE RECEP TAYYİP
ERDOĞAN'IN MECLİS KONUŞMASI ÜZERİNE SÖZ VARLIĞI
İNCELEMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Adil ATAŞCAN

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Türkan GÖZÜTOK

Karabük
AĞUSTOS/2019

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	1
TEZ ONAY SAYFASI.....	3
DOĞRULUK BEYANI	4
ÖNSÖZ	5
ÖZ.....	6
ABSTRACT.....	7
ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ.....	8
ARCHIVE RECORD INFORMATION	9
GİRİŞ	10
BÖLÜM 1	12
SÖZCÜK.....	12
1.1. Sözcüğün Tanımı ve Kapsamı.....	12
BÖLÜM 2	14
SÖZ VARLIĞI.....	14
2.1. Söz Varlığının Tanımlanması.....	14
2.2. Türkçenin Söz Varlığı Üzerine	14
2.3. Söz Varlığının Zenginliği.....	15
2.4. Söz Varlığının Kültürel Yönü	15
2.5. Söz Varlığının İçerdiği Öğeler	17
2.5.1. Temel Söz Varlığı	17
2.5.2. Yabancı Sözcükler	18
2.5.3. Çevrilmiş Kelimeler.....	18
2.5.4. Kalıplaşan İfadeler	19
2.5.5. Deyimler	19
2.5.6. Atasözleri.....	20
2.5.7. Terimler	22
2.5.8. Kalıp Sözler	22
2.5.9. Tekrar Öbeği.....	23
2.5.10. Argo	24
BÖLÜM 3	26
İSMET İNÖNÜ'NÜN KONUŞMA METİNLERİNDE SÖZ VARLIĞI.....	26
3.1.Yabancı Dillerden Alınan Kelimeler	32

3.2. Çevrilmiş Kelimeler	39
3.3. Kalıplaşan İfadeler	39
3.4. Kullandığı Deyimler	39
3.4.1. Deyim Olarak Değerlendirilen Kullanımlar	42
3.5. Kullandığı Atasözü	44
3.6. Kullandığı Terimler	44
3.7. Kullandığı Kalıp Sözcükler	46
3.8. Kullandığı Tekrar Öbekleri	47
3.8.1. Kullandığı Aynen Tekrar Öbekleri:	48
3.8.2. Kullandığı Yakın Anlamlı Tekrar Öbekleri	50
3.8.3. Zıt Anlamlı Tekrar Öbeği	51
3.8.4. Kullandığı İlaveli Tekrar Öbekleri	52
3.8.5. Sayılı Tekrar Öbeği	53
3.9. Argo	54
BÖLÜM 4	55
RECEP TAYYİP ERDOĞAN'IN KONUŞMA METİNLERİNDE SÖZ	
VARLIĞI	55
4.1. Yabancı Sözcükler	60
4.2. Çeviri Sözcükler	63
4.3. Kalıplaşan İfadeler	63
4.4. Kullandığı Deyimler	65
4.4.1. Deyim Olarak Değerlendirilen Kullanımlar	73
4.5. Kullandığı Atasözleri	77
4.6. Kullandığı Terimler	78
4.7. Kullandığı Kalıp Sözcükler	83
4.8. Kullandığı Tekrar Öbekleri	90
4.8.1. Kullandığı Aynen Tekrar Öbekleri	91
4.8.2. Kullandığı Yakın Anlamlı Tekrar Öbekleri	95
4.8.3. Zıt Anlamlı Tekrar Öbeği	98
4.8.4. Kullandığı İlaveli Tekrar Öbekleri	99
4.8.5. Kullandığı Sayılı Tekrar Öbekleri	102
4.9. Argo	102
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	105
KAYNAKÇA	111
ÖZGEÇMİŞ	113

TEZ ONAY SAYFASI

Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Adil ATAŞCAN'a ait "Cumhurbaşkanları İsmet İnönü ile Recep Tayyip Erdoğan'ın Meclis Konuşması Üzerine Söz Varlığı İncelemesi" adlı bu tez çalışması Tez Kurulumuz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans programı tezi olarak oybirliği / oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

	Akademik Unvanı, Adı ve Soyadı	İmzası
Tez Kurulu Başkanı	: Doç. Dr. Akar Türk Karahan	
Danışman Üye	: Doç. Dr. Türkan Gözütok	
Üye	: Doç. Dr. Emre KAPPAĞAW	
Üye
Üye

Tez Sınavı Tarihi: 12/07/2019

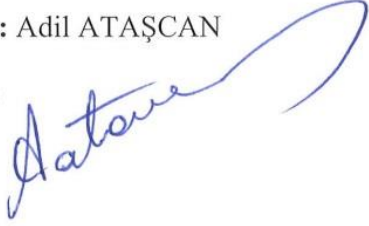
DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans olarak sunduğum bu çalışmayı bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı herhangi bir yola tevessül etmeden yazdığımı, araştırmamı yaparken hangi tür alıntılarını intihal kusuru sayılacağını bildiğimi, intihal kusuru sayılabilecek herhangi bir bölüme araştırmamda yer vermediğimi, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğuğunu ve bu eserlere metin içerisinde uygun şekilde atıf yapıldığını beyan ederim.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak ahlaki ve hukuki tüm sonuçlara katlanmayı kabul ederim.

Adı Soyadı: Adil ATAŞCAN

İmza

:

ÖNSÖZ

Çalışmamın en başından sonuna kadar gerek konu seçiminde, gerek araştırma yöntemlerinde desteğini benden esirgemeyen tez danışmanım Doç. Dr. Türkan GÖZÜTOK başta olmak üzere tüm hocalarıma, iş yerindeki sıkıntılara rağmen yanımda duran mesai arkadaşlarıma, Karabük'ün duayen gazetecilerinden Sabri TAKICAK'a ve maddi manevi desteklerini benden esirgemeyen aileme teşekkürü borç bilirim.

ÖZ

ATAŞCAN, Adil, Cumhurbaşkanları İsmet İnönü ile Recep Tayyip Erdoğan'ın Meclis Konuşması Üzerine Söz Varlığı İncelemesi, Yüksek Lisans Tezi, Karabük, 2019.

Bu çalışmada, Cumhurbaşkanları İsmet İnönü ile Recep Tayyip Erdoğan'ın Meclis Konuşmalarında söz varlıklarının incelenmesi ve açıklanması konu edilmiştir.

İnceleme sırasında ilk olarak sözcüğün çeşitli kaynaklardaki tanımı, söz varlığının tanımlanması açıklanmıştır. Söz varlığı incelemelerinin alt başlığı olarak değerlendirilen deyim, atasözü, ikileme, kalıp sözler, çeşitli terimler ve argo kullanımlar saptanarak bu sözcüklerin anlamlandırılması yapılmıştır. Anlamlandırmada TDK esas alınmış, kaynaklarda bulunmayan kullanımlar ise cümledeki bağlamına göre değerlendirilip anlamlandırılmıştır.

Nihayetinde, dilimizin zenginliği olan ve anlatımı kuvvetlendiren birçok atasözü, deyim, kalıp ifade, ikilemeler, terimler ve argo kullanımlar tespit edilmiştir.

Kitlelerin örnek aldığı siyasetçilerimizin, hitabet sanatında kullandıkları bu öğeler, dilimizin söz varlığının ortaya konulmasına ve yapılacak diğer araştırmalara katkıda bulunacaktır .

Anahtar Sözcükler :Söz Varlığı, İsmet İNÖNÜ, Recep Tayyip ERDOĞAN, TBMM.

ABSTRACT

ATAŞCAN, Adil, Vocabulary Study on Presidential İsmet İnönü and Recep Tayyip Erdoğan's Speech in Parliament, Master Thesis, Karabük, 2019.

In this study, the speeches of Presidents İsmet İnönü and Recep Tayyip Erdoğan are discussed and explained.

During the examination, firstly the definition of the word in various sources and the definition of vocabulary are explained. The idioms, proverbs, dilemmas, stereotypes, various terms and language which are evaluated as subtitles of vocabulary studies were determined and their meaning was made. TDK was used as the basis for the interpretation, and the uses not found in the sources were evaluated according to the context in the sentence.

In the end, many proverbs, idioms, stereotypes, dilemmas, terms and languages which are the richness of our language and strengthen the expression were determined.

These elements used by orphaned politicians in the art of rhetoric will contribute to revealing the vocabulary of our language and other researches.

Keywords: Vocabulary, İsmet İNÖNÜ, Recep Tayyip ERDOĞAN, TBMM

ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ

Tezin Adı	Cumhurbaşkanları İsmet İnönü İle Recep Tayyip Erdoğan'ın Meclis Konuşması Üzerine Söz Varlığı İncelemesi
Tezin Yazarı	Adil ATAŞCAN
Tezin Danışmanı	Doç. Dr. Türkan GÖZÜTOK
Tezin Derecesi	Yüksek Lisans
Tezin Tarihi	Haziran 2019
Tezin Alanı	Yeni Türk Dili
Tezin Yeri	KBSBE-KARABÜK
Tezin Sayfa Sayısı	113
Anahtar Kelimeler	Söz Varlığı, İsmet İnönü, Recep Tayyip Erdoğan, TBMM.

ARCHIVE RECORD INFORMATION

Name of theThesis	Vocabulary Study on Presidential İsmet İnönü and Recep Tayyip Erdoğan's Speech in Parliament
Author of theThesis	Adil ATAŞCAN
Advisor of theThesis	Doç. Dr. Türkan GÖZÜTOK
Status of theThesis	Master
Date of theThesis	June 2019
Field of theThesis	ModernTurkish Language
Place of theThesis	KBSBE-KARABÜK
Total PageNumber	113
Keywords	Vocabulary, İsmet İNÖNÜ, RecepTayyip ERDOĞAN, TBMM

GİRİŞ

Günümüzde Moğolistan sınırlarında bulunan, döneminin siyasi liderlerinin hitabetiyle ölümsüzleştirilen Göktürk kitabelerinden bu yana, her alanda kullanılan dilimiz, köklü geçmişi göz ardı edilerek, ciddi bir önem gösterilmediği ve çalışmaların yetersizliği dolayısıyla bazı çevreler tarafından yetersiz görülmektedir. Dilimizin anlatım öğeleri ve kelime hazinesi göz önüne alınmadan yapılan bu değerlendirmeler, aleyhte sonuçlar ortaya koymaktadır.

Türkçemiz, hiçbir dünya dilinden geride değildir. Özellikle yeni kelimeler türetmeye, anlatımı kuvvetlendiren ifadeler kullanmaya birçok dilden daha elverişli durumdadır. Sözlüklerde yer almayan ancak her biri önem arz eden kullanımlar, dilimizin saklı hazinesi diyebileceğimiz bir varlığı ortaya koymaktadır.

Herhangi bir dilin söz varlığından kasıt, yalnızca o dile ait kelimeler değil, kalıp ifadeler, deyimler, atasözleri, terimler gibi birçok anlatım öğelerinin oluşturduğu bir bütündür.

Bu çalışmada, Cumhurbaşkanları İsmet İnönü ile Recep Tayyip Erdoğan'ın Meclis Konuşması söz varlığının ortaya konulması amaçlanmıştır. Çalışmamızda TBMM kürsü tutanakları esas alınarak metin seçimi yoluna gidilmiştir.

Çalışmamızda öncelikle çeşitli dilbilimciler tarafından eserlerde sözcüğün tanımlanması, ses dizelerinin hangi şartlarda sözcük olarak kabul edilebileceği, söz hazinemizin zenginliği, kelime varlığımızın kültürle ilişkisi konularında farklı görüşlere yer verilmiştir. Devam olarak söz hazinesinin içerdiği öğeler anlatılmıştır.

Çalışmamızda esas kısmı ayrı olarak incelenen “Cumhurbaşkanları İsmet İnönü ile Recep Tayyip Erdoğan'ın Meclis Konuşmalarındaki Söz Varlığı” başlıkları oluşturmaktadır. Bu bölümlerde konuşma metinlerindeki söz varlığı öğeleri ayrı maddeler altında incelenmiştir. İsmet İNÖNÜ'nün 37, Recep Tayyip ERDOĞAN'ın 42 adet meclis konuşmasının taranması yöntemiyle elde ettiğimiz bu veriler geçtikleri cümleler bağlamında verilerek açıklanmıştır. Aynı öge aynı anlam ve görevde kullanılmak şartıyla birden çok cümle içinde kullanılmışsa, alıntıyı en aza indirmek maksadıyla bir cümlede örneklendirilmiştir.

Yabancı dillerden alınan sözcükler kısmında, İnönü'nün dil devrimi öncesine ait bir metni ve dil devriminden sonrasına ait bir metni olmak üzere iki metni

incelenmiştir. Recep Tayyip Erdoğan'ın da bir metni incelenerek tablo ve grafik olarak sunulmuştur.

İncelediğimiz atasözleri ve deyimler, kaynakçada belirttiğimiz kaynaklara göre anlamlandırılmış, bu kaynaklarda geçmeyenler ise cümledeki bağlama göre değerlendirilmiştir.

Söz varlığımız bakımından önem arz eden argo kullanımlar için ayrı başlıklar açılmış, argo olduğunu düşündüğümüz kullanımlar bu başlıklar altında geçtikleri cümlelerle birlikte verilmiştir.

Sonuçta, konuşma metinleri incelenerek yapılan bu çalışmada, devletin zirvesinde olan isimlerin, söz varlığı öğelerini hitabet alanında yoğun şekilde kullandıkları tespit edilmiş, dilimizin gerçek söz varlığının tespitinde tüm tutanaklarda ve benzer alanlarda metin taramalarının önemini ortaya çıkarmıştır. Aynı zamanda çalışmamızda iki farklı dönemin dil yönüyle karşılaştırmasına yer verilmiştir.

Hitabet sanatına ait metinler bu şekilde incelendiği zaman, dilimizin yeterliliği, her alanda yetkin olduğu anlaşılacak, kelime hazinemizin genişliği göz önüne serilecek, dilimizin farklı dönemlerinde geçirdiği evreler daha bilimsel bir şekilde incelenecektir.

BÖLÜM 1

SÖZCÜK

1.1. Sözcüğün Tanımı ve Kapsamı

Birçok dilbilimci tarafından tarif edilen ve en meşhur olarak kabul gören Prof. Dr. Muharrem ERGİN'in tanımıyla, "dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli anlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimai bir müessesedir."

İnsanoğlu, çevresine uyum sağlamak, sosyalleşmek, isteklerini açıklamak için dil öğrenmek mecburiyetindedir. Kelimeler ise evrendeki soyut ve somut varlıkların dildeki karşılığıdır.

İnsan, sözcükler vasıtasıyla evreni ve hareketleri tanımlar, kavrar ve karşısındakine sözcükler vasıtasıyla bunları aktarır.

Kelime, TDK tarafından "Anlamli ses veya ses birliği, söz, sözcük" olarak tanımlanmıştır.

Zeynep Korkmaz, gramer terimleri sözlüğünde kelimeyi "Bir veya birden çok heceli ses öbeklerinden oluşan, aynı dili konuşan kişiler arasında zihinde tek başına kullanıldığında belli bir kavrama karşılık olan somut veya belli bir duygu ve düşünceyi yansıtan soyut yahut da somut ve soyut kavramlar arasında ilişki kuran dil birimi." şeklinde tanımlamıştır (Korkmaz 1992: 100).

Ancak, tek başına anlamı olmayan, cümle içinde diğer kelimelerle ilişki halinde olup anlatımı kuvvetlendiren ses birlikleri de vardır. Edatları bu gruba alabiliriz.

Yaptığımız bu tanımlara göre sözcüklerin özelliklerini şu şekilde sıralamak mümkündür:

Evrende bir karşılığının olması

Hece veya hecelerden meydana gelmesi,

Tek başlarına bir anlam ifade etmesi ya da diğer sözcüklerle ilişki kurup anlatıma katkı sağlaması.

Bu özelliklerin dışında Türkçe kelimelerin özellikleri arasında vurguyu, ses uyumunu, morfoloji bağlamlarını, tek başlarına cümle olarak kullanılabilme özelliklerini sıralamak mümkündür.

İnsanımızın zekasının ortak ürünü olarak kabul edebileceğimiz dilimiz, benliğimizin ayrılmaz bir parçası olarak yaşamaya, en ufak parçasından dahi vazgeçmenin mümkün olmadığı önemi korumaya devam etmektedir.

BÖLÜM 2

SÖZ VARLIĞI

2.1. Söz Varlığının Tanımlanması

Birçok dil bilimcinin, UNESCO'nun ve diğer otoritelerin açıklamalarında farklılıklar olsa da dünya üzerinde 7000 dilin konuşulduğu bilinmekte, ayrıca konuşan kimse kalmadığı için ölü diller olarak sınıflandırabileceğimiz birçok dil bulunmaktadır.

Yaşayan dillerin, sadece birkaçı diğer dillere göre daha kullanışlı ve geniş coğrafyalarda fazla insan tarafından kullanılması bakımından önemlidir. Ancak tüm tartışmalara rağmen bir dilin işlevselliği ve önemi ancak söz varlığının incelenmesi, yeni kelime türetmeye yani üretkenliğe açıklığı gibi konuların incelenmesiyle açıklanabilir.

Literatürde söz varlığı, söz dağarcığı, kelime hazinesi, söz hazinesi şeklinde de isimlendirilmiştir. Bu terimler bir kişinin ya da bir dilin sahip olduğu kelime sayısı anlamına gelmektedir. TDK söz varlığını, “bir dilin sözlerinin bütünü”, kelime hazinesini “bir dilin bütün kelimeleri olarak tanımlamıştır.

Yaptığımız çalışmada söz varlığı, bir dilin sahip olduğu kelimelerin tümü olarak kabul edilmiş, incelenen konuşma metinlerinde geçen kelimeler bu terimle karşılanmıştır.

2.2. Türkçenin Söz Varlığı Üzerine

Aksan'a göre, dilimizin kelime hazinesi şu maddelerle anlatılabilir:

1. Türkçenin kelime türetme yeteneği, somut ve soyut kavramları kolay bir şekilde karşılayarak ayrıntıları ile kavramlaştırma gücünü ortaya çıkarmıştır.
2. Türk milleti diğer milletlerle ilişkileri neticesinde yabancı dillerin etkisine maruz kalmıştır. Bu etki sonucunda yerli birçok ögenin yerine yabacılar yerleşmiştir.

3. Türk dili kelime türetme sürecinde daha çok somut nesnelere ve doğa ağırlıklıdır.
4. İkilemeler Türkçenin anlatımını güçlendirir.
5. Eski dönemlerden beri Türkçe kelimelerde çift anlamlılık mevcuttur.
6. Türk dilinde eş anlamlı sözcüklere sıkça rastlanır.
7. Türkiye Türkçesinde kaybolmuş birçok sözcük, Türk dilinin diğer lehçelerinde yaşamaya devam etmektedir.

2.3. Söz Varlığının Zenginliği

Dillerin zenginlik ölçüleri, bir dilin dünya dilleri arasındaki yeri ve Türkçenin dünya illeri arasındaki önemi, dilbilimcilerimiz tarafından uzun yıllardır tartışılmaktadır.

Dilde, zenginlik ölçüsü, genellikle o dilde kullanılan kelime sayısı ile ilişkilendirilmiştir. Bu bağlamda ABD merkezli Küresel Dil İzleme Merkezi tarafından bilgisayar ortamında yapılan çalışmada; İngiliz dilinde 988.968 sözcük mevcuttur. Almanların Duden adlı sözlüğünde 500.000 sözcük maddelenmektedir. Türk dilinde ise TDK 2005 basımlı Türkçe Sözlük'te 77.407 farklı sözcük bulunmaktadır. Deyimler, terimler ek ve anlamlar vb. durumlar ilave edilirse bu sayı 104.481'e ulaşır. Ancak bu sayı diğer dillere göre az görünmektedir. Fakat Aksan'a göre bu sayılara bakarak dilimizi yetersiz görmek yanlıştır. Bu düşüncesini Türkçenin eski kaynaklarında geçen eş anlamlı sözcüklerle örneklendirir.

2.4. Söz Varlığının Kültürel Yönü

Kültürün tanımında birçok kaynaktan farklı yorumlar mevcuttur. Kısaca tanımlamak gerekirse kültür, milletlerin sahip oldukları soyut ve somut değerlerin toplamıdır. İnanç, kıyafet, eşyalar, yemekler, tarih ve dil bu değerler arasında sayılabilir.

Kültürün, saydığımız bu öğelerin içinde şüphesiz en büyük unsuru dildir. Kültür, dil sayesinde yaşar ve bir sonraki nesile, nesillere aktarılır.

Semavi dinlerde de dil büyük öneme sahiptir. Örnek verecek olursak, Yuhanna İncili, “Başlangıçta söz vardı” şeklinde başlar. Kur’an-ı Kerim’de ise Bakara suresi 31, 32, 33. Ayetlerde Allah’ın, Hz. Adem Aleyhisselam’a meleklerden üstünlük olarak yarattıklarının isimlerini öğrettiği anlatılmaktadır. Milyarlarca insanın inandığı semavi dinlerin tümünde, dilin kelimelerin kutsiyetinden bahsedilmektedir.

Bir milletin kültürel yönden değişmesi, örneğin yeni bir dine mensup olma, diğer milletlerle kültürel etkileşimin artması, şüphesiz dile doğrudan yansımaktadır. Yeni kelimelerin dile yerleşmesi, soyut veya somut kavramların isimlendirilmesi elbette kelime hazinesini doğrudan etkilemektedir. Bu durum özellikle içinde bulunduğumuz teknoloji çağında kaçınılmaz bir durumdur. Aksan’a göre bu durum üç başlıkta açıklanabilir:

1. Yankatman Etkisi: Komşuluk, sıkı ticari ilişkiler, dinsel etkileşim sebebiyle dildeki etkileşim. Çin ve Japon dili, Türk ve Fars dili arasındaki etkileşme buna örnektir.
2. Altkatman Etkisi: Mevcut dilin, o bölgeyi alanların dilini etkilemesi. O topraktaki anadil silinse bile izleri yaşar. Örnek olarak, Türk dilinde yaşayan Rumca kelimeler verilebilir.

c. Üstkatman Etkisi: Bir ülkenin fethinden, yerelde konuşulan dillerin etkilenmesi. Balkan topraklarında görülen Türkçe kelimeler örnek verilebilir.

Ancak günümüzde bunlara ek olarak yabancı kültürün medya, internet, yazılı-sözlü eserler vasıtasıyla dilde etkileşim yaptığını da bu maddelere eklemek mümkündür.

Dilimizin, 21.yy a kadarki süreci, bu duruma iyi bir örnektir. Orhun anıtlarında yok denecek kadar az olan yabancı sözcük oranı, İslam’ın kabulü ile artış göstermiştir. Türklerin İslam’ı Farslardan öğrenmesi neticesinde dilimize Arapçanın yanında birçok Farsça sözcük getirmiştir. Abdest, ezan, oruç gibi kelimeler Fars dilinden aktarılmış, Allah, Hac, Kelime-i Şehadet gibi kelimeler Arapçadan dilimize geçmiştir.

Ancak sonrasında, karşılıklı etkileşim incelenecek olursa durum Türk dili aleyhine işlemiştir. Sözcüklerin yanı sıra bu dillerden gramer kalıplarının alınması, kelime ve eklerin kısa zamanda dili yoğun bir şekilde etkilemesi, dilimizin iç yapısını bozmaya ve dili adeta özü kurumuş bir ağaca çevirmeye başlamıştır.

Bu durum birçok tartışmayı beraberinde getirmiştir ancak, esas olarak bilinçli bir hareket Tanzimat döneminde karşımıza çıkmaktadır. Namık Kemal, Şemseddin Sami, Ziya paşa, Ahmet Mithat gibi aydınlar, dilde sadeleşme adına önemli fikirler ortaya koymuşlardır.

Sonrasında “Yeni Lisan” akımı, dildeki Arapça Farsça gramerlerin atılması, İstanbul Türkçesinin yazı dili haline gelmesi, tamlamalarda ve kelime türetiminde Türkçe kuralların kullanılması fikirleriyle yankı bulmuştur.

Bir sonraki ve en önemli safha ise, dil devrimidir. 1928’de yeni alfabenin kabulü, 1932’de Türk Dili Tetkik Cemiyetinin Atatürk’ün emri ve önderliğiyle kurulması, derlemelerin yapılması, kurultay kararları ile yeni kelimeler türetilmesi önemli hadiselerdir. Hatta Gazi Mustafa Kemal Atatürk, geometri terimleri türeterek söz varlığımıza bizzat doğrudan katkıda bulunmuştur.

Özetlemek gerekirse milletlerin kültürel değişimleri söz varlığını doğrudan etkilemektedir.

2.5. Söz Varlığının İçerdiği Öğeler

Aksan’a göre söz varlığı şu başlıklar altında incelenmektedir:

2.5.1. Temel Söz Varlığı

Aksana göre yerli sözcükler, dilin öz kurallarıyla meydana gelen, üretilen sözcüklere denir. Bu sözcükler, nesilden nesile aktarılan, yaşantıda birinci derece öneme sahip kelimelerdir. Bu kelimeler günlük hayatta sıkça kullandığımız, çevremizi tanımamıza yardımcı olan, ihtiyaçlarımızı anlattığımız birinci derece öneme sahip olan sözcüklerdir. Yemek, içmek, su, ekmek, göz, ağız vb sözcükler en eski zamanlardan beri dilimizde var olan, en az değişime uğrayan sözcüklerdir.

Bu sözcüklerin temel sözcükler sayılmasındaki ölçüt, kullanımdaki genellik, günlük yaşamda önemli yere sahip olmasıdır.

2.5.2. Yabancı Sözcükler

Önceki başlıklarda değinildiği gibi milletlerin diğer milletlerle sosyal ve kültürel bağ kurmaları neticesinde, kelime alışverişi kaçınılmazdır.

Fakat bu alışveriş sırasında dilde bulunmayan bazı fonemler, ses ve söz dizimleri dile uyarlanarak alınır. Arapçadan ilim, irfan gibi sözler örnek verilebilir. Yine dilimizde bulunmayan j sesi c sesi ile değiştirilip jilet in cilet olarak jandarma cenderme olarak telaffuz edilmesi duruma örnektir.

Ek olarak ünlü uyumuna uymayan sözcüklerin uyuma sokulması durumu da telaffuzda mevcuttur. Hace'nin Hacı olması örnek verilebilir.

Yabancı bir sözcük, dilin imbiğinden süzülüp dile yerleştiyse yerleşmiş yabancı sözcük olarak kabul edilir. Tüm dillerde benzer durumlar mevcuttur.

2.5.3. Çevrilmiş Kelimeler

Aksan'a göre çevrilmiş kelimeler, bir dilden olduğu gibi çevrilmek ya da o dilde kullanılan kelimeye benzetilerek karşımıza çıkmaktadır.

Çevrilmiş kelimeleri şu şekilde sınıflandırabiliriz:

1. Aynen çevrilmiş kelimeler: Yabancı bir dildeki bir ifadenin aynen tercüme edilmesiyle oluşan kelimelerdir. Kapak İngiliz dilindeki covergirl'in kapak kıızı, roundtablemeeting'in yuvarlak masa toplantısı olarak dilimize geçmesi örnek olarak gösterilebilir. Aynen çevrilmiş sözcükler, terimlerin oluşturulmasında karşımıza sıkça çıkmaktadır.
2. Yarımçevrilmiş kelimeler: İki kelimedenden oluşan yabancı ifadenin, bir kelimesinin çevrilip, diğerinin aynen aktarılmasıyla meydana gelen kullanımlardır. İngilizcede kırmak anlamına gelen to break kelimesinin çevrilip, rekor kelimesinin aynen alınmasıyla, İngilizcede kalıp ifade olan to break record'un rekor kırmak olarak dilimize yerleşmesi örnek olarak gösterilebilir.

3. Yabancı kelimenin bir başka yabancı kelimeyle karşılandığı çeviri sözcükler: Yabancı bir dildeki kelimenin, daha önceki tarihlerde dile yerleşmiş olan bir başka yabancı sözcük veya sözcüklerle karşılanmasıyla oluşan kullanımlardır. Fransızcadaki chef (baş) d'oeuvre (yapıt) tamlamasının Farsça şah (baş) Arapça eser (yapıt) sözcükleriyle karşılanması örnek olarak gösterilebilir.

Ek olarak, anlam yönünden benzetmeyle de çeviri kelimeler kullanılabilir. Arapçadaki Halik ile mahluk'a benzetilerek Yaradan, yaratılmış kelimeleri bu durumun örnekleri arasında sayılabilir.

2.5.4. Kalıplaşan İfadeler

Kalıplaşan ifadeler; ünlü bir kişi, devlet adamı, yazar, düşünür tarafından söylenmiş, halk tarafından bilinen ve kullanılan kalıp ifadedir. Bu kullanımlar belirli durumlarda anlatımı güçlendirmek, yaşanan olayı anımsatmak için kullanılan özlü sözler, özdeyişlerdir. Kimin tarafından söylendiği bilinir. Mevlana'nın, Mustafa Kemal Atatürk'ün sözleri, kutsal kitaplarda geçen kullanımlar bu madde altında incelenebilir.

2.5.5. Deyimler

Genellikle mecazi anlamlarla birden çok sözcükten oluşan, bir hareketi, içinde bulunulan durumu yansıtan, kalıp haldeki kelime gruplarına deyim denir. Deyimler anlatımı kuvvetlendirmek için sıkça kullanılan kalıp sözlerdir. Deyimi, diğer kalıp ifadelerden ayıran özellikleri şu şekilde sıralamak mümkündür:

1. Deyimler kalıplaşmış haldedirler. Deyimi oluşturan kelimelerden biri eş anlamlısıyla dahi değiştirilemez. Örneğin iki ayağını bir pabuca sokmak, iki ayağını bir ayakkabıya sokmak şeklinde değiştirilemez.
2. Deyimler birçok kelimeyle anlatılacak durumu ya da hareketi birkaç kelimeyle anlatan ifadelerdir. Mumla aramak, gözden düşmek gibi.

3. Genellikle birden çok sözcükten oluşurlar. Abayı yakmak, çamur atmak gibi. Ancak bu durumda dilbilimciler arasında ihtilaflar mevcuttur. Aksoy'a göre deyimler en az iki kelimededen oluşmaktadır. Aksan ise deyimlerin bazen bir kelimededen bazen bir cümleden oluşabileceğini öne sürmüştür.
4. Cümle olarak karşımıza çıkan deyimleri atasözlerinden ayıran özellik, öğüt vermemesi, sadece anlatımı kuvvetlendirmesidir.

Söz öbeklerinin deyim olup olmadığını anlamak için deyim sınıflandırmasını bilmek gerekir. Deyimleri şu şekilde sınıflandırabiliriz:

1. Deyimlerimizin büyük kısmını mecaz anlamda kullanılanlar meydana getirir. Göze girmek, el çekmek gibi.
2. Deyimlerden bazıları iki yargıdan oluşarak, kendi içinde kafiyelidir. "Herkes gider mersine, ben giderim tersine", "benim adım Hıdır, elimden gelen budur" gibi.
3. Deyimlerin bazıları konuşma metni şeklindedir. "Deveye boynun eğri demişler; nerem doğru ki demiş." gibi.
4. Yaşanmış bir olaya ya da bir hikayeye dayanan deyimler mevcuttur: "Göle maya çalmak", "Ağzında bakla ıslanmamak." gibi.
5. Bazı deyimler inanış ya da kültürle doğrudan ilişkili sözlerdir. Ancak bunları kalıp söz olarak değerlendirmek de mümkündür: "Su gibi aziz olmak", "Allah korusun", "Nazar değmesin." gibi.
6. Deyimlerin bazıları kendine has biçimde oluşturulmuştur: "Aç açına" gibi.
7. Eksilteli cümle şeklinde olan deyimler de mevcuttur: "Kır atın yanında duran, ya huyundan, ya suyundan" gibi.

2.5.6. Atasözleri

Zeynep Korkmaz, atasözlerini, anonim özelliği olan, atalarımızın yaşadığı, yüzyıllardır tecrübe ettiği, deneme, ortak tutumlardan oluşan, genel kurallar niteliğindeki kalıplaşmış özlü sözler şeklinde tanımlar.

Atasözleri, toplum içinde kutsal, inandırıcı, herkesçe kabul gören bir yere sahiptir.

Aksoy'a göre karşılıklı anlaşmazlıklarda en büyük yargıç olan atasözleri, toplumun ortak düşüncesini yansıtarak insanlara yol gösteren ve herkesçe kabul gören bir unsurdur.

Aksoy ve diğer dilbilimcilere göre atasözlerinin genel özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Atasözleri kalıp halde kemikleşmiş yapıdadır. Bir sözcüğünün yerine, eş anlamlısı olsa bile başka sözcük getirilemeyeceği gibi, kelimelerin sırası da değiştirilemez. “Vakit nakittir” atasözünü, “Vakit paradır” şekline çeviremeyiz.
2. Atasözlerinde anlam yoğunluğu vardır. Az sözle çok şey anlatılır. “Demir tavında dövülür.” gibi.
3. Atasözleri, uzun gözlem ve deneme sonucunda olayların nasıl olduğu hakkında bilgiler ve nasihatler verir. “Ev alma, komşu al.”, “Gelen gideni aratır.” gibi.
4. Doğa olayları hakkında bilgi veren deyimler mevcuttur. “Ağaç kökünden yıkılır.” “Yuvarlanan taş yosun tutmaz.” gibi.
5. Deneyim ve mantığa dayanarak ahlaki öğüt veren, yol gösteren deyimler çokça karşımıza çıkmaktadır “Gönül kimi severse güzel odur.”, “Her işte bir hayır vardır.” gibi.
6. Töre ve gelenekler atasözlerinde yer alırlar. “Kızını dövmeyen dizini döver.”, “Davetsiz gelen döşeksiz oturur.”, “Kız evi naz evi.” gibi.
7. Bazı atasözlerinin başka varyantları da mevcuttur. “Umut fakirin/garibin ekmeği.”, “Keskin sirke kabına/küpüne zarar.” gibi.
8. Kendi arasında çeliştiği düşünülen atasözleri de mevcuttur. Ancak her atasözü kullanıldığı bağlamda değerlendirilmelidir. “İyi insan lafının üstüne gelir.”, “İti an çomağı hazırla.” gibi.

2.5.7. Terimler

Kelime hazinemizin bir başka alanı ise terim olarak kabul ettiğimiz sözcüklerdir. Meslek dalları, spor, sanat ve bilim ile ilgili kavramları karşılayan terimler, TDK tarafından ıstılah olarak da adlandırılmıştır.

Sözcüklerin; temel, mecaz, yan anlamlarının dışında bir de terim anlamları mevcuttur. Günlük hayatta kullandığımız bir kelime, gümle içindeki bağlama ve kullanıldığı anlama göre terim sayılabilmektedir.

Kesin olarak sınırlarını çizemediğimiz terimler, genel olarak terimler tek anlamlıdır: beşgen (geometri), atardamar (tıp), özne (dil bilgisi) gibi.

Yeni ortaya çıkan, ya da dile yerleştirilmek istenen kavramlar için terimler şu şekillerde türetilirler:

1. Mevcut kelimeye terim anlam yükleme yoluyla: kanca (dişçilik), kök (dilbilgisi).
2. Birleşik kelime yoluyla: atardamar, toplardamar gibi.
3. Dilde unutulmuş ya da başka lehçelerde yaşayan kelime ya da eklerin kullanılmasıyla: nicel, sanık gibi.
4. Yabancı dillerden doğrudan çeviri yoluyla: basınçölçer gibi.
5. Kelimelere yapım eki getirmekle: saplantı, ünlem gibi.

2.5.8. Kalıp Sözcükler

Dil, tanımında belirttiğimiz gibi sosyalleşmek için vardır. Kalıp sözcükler, toplum ilişkileri sırasında sosyalleşmek adına kullanılan önemli ifadelerdir. Dilimiz kalıp sözcük bakımından çok zengindir. Beddua, dualar, dilek ve temennileri bu sözcükler ile karşımızdakine aktarırız. “Ağzına sağlık, kolay gelsin, güle güle git” gibi kalıp sözcükler dua ve temennileri ifade ederken; “Allah belanı versin, beter ol” gibi kullanımlar beddua ve kötü temenni anlamı taşımaktadır. Bu şekilde kullanımlar, Aksoy’a göre deyim olarak da değerlendirilebilir.

2.5.9. Tekrar Öbeği

Tekrar öbekleri, anlatıma güç kazandırması bakımından dilimizin önemli öğeleri arasındadır. İkileme olarak da adlandırabileceğimiz bu kullanımlar; aynı, yakın ya da zıt anlamlı iki kelimenin bir araya getirilmesi, sözcüğün ilk sesinin /m/ sesiyle değiştirilmesi ya da bir kelimenin ilk hecesinin üzerine p,r,s,m seslerinden birinin ilave edilerek kelime ile birlikte söylenmesiyle oluşturulurlar.

Tekrar öbeklerini şu şekilde gruplandırabiliriz:

1. Aynı kelimenin tekrarıyla yapılanlar: Aynı iki kelimenin arka arkaya kullanılmasıyla oluşan tekrar grubudur. “Zaman zaman”, “sıcak sıcak” gibi.
2. Yakın anlamlı iki kelimenin tekrarıyla oluşanlar: Yakın anlamlı veya eş anlamlı iki kelimenin arka arkaya kullanılmasıyla oluşan kelime grubudur. “külküpür” “çarşı pazar” gibi.
3. Zıt Anlamlı kelimelerin tekrarıyla oluşanlar: Zıt anlamlı iki kelimenin tekrar edilmesi ile oluşan gruplardır. “iyi kötü”, sağ sol” gibi.
4. Farsçaya ait gramer unsurlarıyla yapılan tekrar öbekleri: “gün be gün”, “ser a ser” gibi.
5. Sayıların tekrarı ile yapılan tekrar öbekleri: Sayıların küçükten büyüğe sıralanması ile oluşan öbeklerdir. Çoğunlukla belirsizlik ifade ederler. “Elli yüz lira”, “üç beş çapulcu” gibi.
6. Edat kullanılarak yapılan tekrar öbekleri: Bir kelimedden sonra anlatımı pekiştirmek için edat kullanıp kelimeyi tekrar etmekle oluşan öbeklerdir. “sıcak mı sıcak”, “gitmiş de gitmiş” gibi.
7. Bir kelimesi anlamsız olan tekrar öbekleri: Arka arkaya biri anlamlı diğeri anlamsız iki kelimenin kullanımıyla yapılırlar. Ancak bu konuda tartışmalar mevcuttur. Anlamsız olarak düşündüğümüz kelime, dilimizin geçmişte kullandığı veya ağızlarımızda var olan kelimeler olarak karşımıza çıkabilir. “Çoluk çocuk (çoluk hindi anlamında yöresel söyleyişlerde karşımıza çıkabilir.), “Eğri büğrü” gibi.

8. İki de anlamsız kelime ile kurulan tekrar öbekleri: Anlamsız iki kelimenin tekrarı ile oluşurlar. “Eciş bücü”, “pılı pırtı toplamak” gibi.
9. Nadiren de olsa araya kelimenin girmesi ile oluşan öbekler: Anlatımı kuvvetlendirmek için başvurulan yöntemdir. “Geldim anne geldim!” gibi.
10. İlaveli tekrar öbekleri: Hecenin sonuna p,r,s,m ünsüzlerini ekleyerek heceyi ilave etmek ya da kelimenin ilk sesinin m sesi ile değiştirilip veya kelimeye m sesi ilave edilip söylenmesi ile oluşurlar. Nadiren de olsa m yerine başka sesler kullanılabilir. “telefonmelefon”, “sımsıkı” gibi.
11. Yansıma sözcüklerden oluşan öbekler: Doğadaki seslerin arka arkaya tekrarı ile oluşan gruplardır. Bu durum aynı kelimenin tekrarı olarak da kabul edilebilir. “horulhorul”, “gurulgurul” gibi.

2.5.10. Argo

Aksan tarafından argo, kelime hazinemizin başlıkları arasına alınmamasına rağmen, yaptığımız incelemelerde bu kullanımların söz varlığımız içerisinde önemli bir yere sahip olduğunu düşünerek, çalışmamıza bu kullanımların incelenmesini de dahil ettik.

Belirli bir meslek grubunun ya da toplumun belirli kısmının kullandığı, gizli bir örtülü dil özelliği taşıyan argo, TDK tarafından “Her yerde ve her zaman kullanılmayan veya kullanılmaması gereken çoklukla eğitimsiz kişilerin kullandığı söz veya deyim. Kullanılan ortak dilden ayrı olarak aynı meslek veya topluluktaki insanların kullandığı özel dil veya söz dağarcığı, jargon. Serserilerin, külhanbeylerinin kullandığı söz veya deyim.” şeklinde tanımlanmıştır.

Argo kullanımların en önemli özelliği, belirli kesimler arasında gizli bir dil olarak kullanılmasıdır. Öğrencilerin, polislerin, suçluların, doktorların, şoförlerin, pazarcıların, kısacası toplumun her kesiminin kendine göre kullandığı örtülü bir dil vardır.

Bir öğrenci, çalışkan bir öğrenci için “inek” kelimesini kullanabilmekte, polis yankesici için “tırnakçı”, uyuşturucunun saklandığı yer için “zula” kelimelerini kullanabilmekte, uzun yol şoförü yoldan biletsiz aldığı yolcu için “ördek” kelimesini kullanabilmektedir. Meslek dallarına göre bu kullanımları arttırmak mümkündür.

Özellikle geler arasında çokça kullanılan argo, meslek grupları ve toplumsal sınıflamaya göre tasnif edilebilir. Ancak bu kullanımların sınırlarını çizmek çok zordur ve bir kelimenin argo olduğu, ancak cümledeki bağlama göre belirlenebilir. “Soba yakıyorsun.” cümlesindeki yakmak eylemi, ateşlemek anlamında kullanılırken, “Kankayakıyorsun.” cümlesindeki yakmak eylemi, yakışmış, yakışıklı olmuşsun anlamında bir argo kullanımıdır.

Her birini anlayarak, derinlemesine tahlil ettiğimiz meclis tutanaklarında, argo olduğunu düşündüğümüz kullanımlar, içinde geçtiği cümle ile birlikte verilerek cümle bağlamında anlamlandırılmıştır.

BÖLÜM 3

İSMET İNÖNÜ’NÜN KONUŞMA METİNLERİNDE SÖZ VARLIĞI

Çalışmamızın bu bölümünde “TBMM Tutanak Dergisi” esas alınarak hazırlanan ve meclis tutanaklarının aslına uygun olarak korunduğu metinlerin toplamını içeren 9 ciltlik BAŞBAKANLARIMIZ VE GENEL KURUL KONUŞMALARI adlı çalışmanın 2. cildi esas alınmıştır. İsmet İNÖNÜ’nün hayatı ve yaptığı konuşmalar, aslına uygun olarak adı geçen eserde mevcuttur. Çalışmamızda alıntı oranını düşürmek ve gereksiz kalabalığı önlemek adına, konuşma metinlerinin tamamını verilmemiştir. Sadece incelenen metinlerin başlıkları ve metinlerde geçen söz varlığı ögeleri geçtiği cümle ile birlikte verilmiş, söz varlığı ögesinin yanına eserdeki sayfa numarası verilmiştir. Bulunan öge, çok defa tekrar edilmişse, ilk geçtiği sayfa numarası verilerek son sayfa ile arasına “...” konulmuştur.

Hayatı

“Mustafa İsmet İNÖNÜ

Mustafa İsmet İNÖNÜ, 24 Eylül 1884 yılında İzmir’de doğmuştur. İlk ve orta öğrenimini Sivas’ta görmüştür. 1897 yılında İstanbul’daki Mühendishane lisesinde eğitimine devam ettikten sonra, 14 Şubat 1901’de Topçu Okuluna girerek, teğmen rütbesi ile mezun olmuştur. 1906’da Osmanlı ordusuna kurmay subay yetiştiren Erkanı Harbiye okulunu bitirdi.

Daha sonra cereyan eden 31 Mart İsyanında, Hareket Ordusu karargâhında, 1910’da 4. Kolorduda, 1911’de Yemen Kuvayi Mürettebe Komutanlığında kurmay subay olarak görev yaptı. 1912’de Yemen Kuvayi Umumiye Komutanlığının, kurmay başkanlığına getirildi.

1912-1913 yılları arasında günümüzde savunma bakanlığı olarak devam eden Harbiye Nezareti’nde, İkinci Balkan Savaşında görevlerde bulundu. Savaştan sonra İstanbul Antlaşması görüşmelerinde müzakere heyetinde askerî danışman görevde bulundu.

Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK ile birlikte, 1. Dünya Savaşı Kafkas Cephesinde görev aldı. 1917 de 4. Kolordu Komutanlığında görevlerde bulundu. Aynı yıllarda Mustafa Kemal ATATÜRK, 4. Kolordu Komutanlığında görev yapmaktaydı.

İnönü, Halep'te 7. Ordu'nun kurulmasında görevler alarak, 1 Mayıs 1917'de Filistin Cephesi'nde 20. Kolordu komutanlığına, 20 Haziran'da 3. Kolordu komutanlığına atanmıştır.

24 Ekim 1918'de o günkü adıyla Harbiye Nezareti olan Savunma Bakanlığına müsteşar olarak görevlendirilmiştir.

Meclis ve siyaset hayatına 23 Nisan 1920'de açılan Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne Edirne milletvekili olarak katılmıştır. Kendi deyimiyle, Edirne'de 1907 yılının sonbaharında yeni bir hayat başlamıştır.

10 Kasım 1920'de milletvekilliği ve vekillik görevi saklı kalmak üzere Garp Cephesi Kısım Komutanlığı'na atanmıştır. Çerkez Ethem ayaklanmasının ve iç isyanların bastırılmasında etkin rol oynamıştır. Batı Cephesindeki başarıları sonucunda Miralaylıktan Mirliya rütbesine terfi etmiş ve Paşa olmuştur. 4 Mayıs 1921'de Batı Cephesi Komutanlığına getirilmiştir. Ancak 17 Temmuz 1921'de Kütahya-Eskişehir Muharebelerinde aldığı mağlubiyet üzerine TBMM tarafından Genelkurmay Başkanlığı görevinden azledilmiştir.

Sakarya Meydan Savaşı yıllarında, TBMM tarafından Meclis Başkanı Mustafa Kemal Atatürk'ün Başkomutanlığa getirilmesi üzerine onun emrinde görevli olarak Tuğgeneral ile Tümgeneral arası rütbe ile Batı Cephesi Komutanlığı görevini üstlenmiştir. Büyük Taarruz'un ardından göstermiş olduğu başarıların neticesi olarak Orgeneral rütbesine terfi etmiştir. İzmir'in işgal güçlerinin geri alınmasının ardından, Mustafa Kemal ATATÜRK tarafından ateşkes görüşmelerinde yer alması için Mudanya Ateşkes Anlaşmasında görevlendirilmiştir.

26 Ekim 1922'de Dış İşleri Bakanı olarak göreve gelmiştir. Lozan görüşmelerinde delege heyetinin başkanlığını yapmış ve Lozan Antlaşması'nı imzalamıştır.

Malatya milletvekili olarak 2. Dönem Meclis İcra vekilleri arasında bulunan İnönü, Dışişleri Bakanı olarak göreve devam etmiştir.

29 Ekim 1923'te ilan edilen Cumhuriyette, Mustafa Kemal'in yanında aktif rol üstlenmiştir. Daha sonra Cumhuriyet Halk Partisi parti genel başkanlığını da üstlenmiştir.

İnönü'nün başbakanlığı döneminde Cumhuriyet devrimleri gerçekleşmiştir. Tevhid-i tedrisat, Hilafetin kaldırılması, latin harflerinin kabulü gibi birçok devrim onun döneminde gerçekleşmiştir.Şeyh Sait ayaklanması üzerinden yapılan aşırı eleştirel baskılarla istifa eden "Okyar Hükümeti"nin yerine 3 Mart 1925'te Cumhurbaşkanı tarafından hükümeti kurmakla görevlendirilmiştir.Hükümet başkanı olarak, Şeyh Sait isyanının bastırılmasında önemli görev üstlenmiştir. 1926 yılında Orgeneral rütbesine yükselerek, 1927 yılında kendi isteğiyle askerlikten emekliliğe ayrılmıştır.Mustafa Kemal ile birlikte, bu tarihten sonra yeni teşkil eden devlet rolünde önemli görevler üstlenmiştir.

1934'te Soyadı Kanunu ile Mustafa Kemal Atatürk'ün verdiği "İnönü" soyadını taşıyan İsmet Paşa, 14 yıl başbakanlık görevini ara vermeden sürdürmüştür.

Atatürk'ün vefatı ardından 11 Kasım 1938'de TBMM tarafından Cumhurbaşkanı olarak göreve getirilmiştir. Ayrıca yaşadığı süre boyunca CHP genel başkanlığına da kabul edilmiştir. CHP'nin 26 Aralık 1938'de toplanan I. Olağanüstü Kurultayı'nda partinin "değişmez genel başkanı" seçilmiş ve kurultay tarafından kendine "Milli Şef" unvanı verilmiştir.

Demokrat Parti'nin 27 Mayıs 1960 Askeri darbesiyle iktidardan alınıp, 60 anayasasının kabulü ardından, 15 Ekim 1961 genel seçimlerinden 24 yıl sonra yeniden başbakan olarak hükümeti kurmakla görevlendirilmiştir.

CHP genel başkanlığından, 8 Mayıs 1972 yılında 34 yıldır görev yapması ardından istifa etmiştir. Türk siyasal yaşamında parti içi mücadele sonucunda değişen ilk genel başkan olan İnönü 4 Kasım 1972'de CHP üyeliğinden, 14 Kasım 1972'de de milletvekilliğinden istifa etmiştir. Başvurusu üzerine eski cumhurbaşkanı sıfatıyla tabii senatör olarak Cumhuriyet Senatosu'nda görev almıştır.

23 Aralık 1973'te vefat etmiştir. ”¹

¹ NEZİROĞLU İrfan, YILMAZ Tuncer, BAŞBAKANLARIMIZ VE GENEL KURUL KONUŞMALARI CİLT 2, TBMM basımevi, Ankara 2014 sf. 24-26., SELEK Sabahattin, Genç Subaylık Yıllarım, Yenigün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık AŞ., Ankara, 1997.

incelenen Metinler :

1. 10 Teşrinisani 1339 (1923) Cumartesi Garbi Trakya'da Makedonya'da Ahaliİslâmiyeye Yapılmakta Olan Fecayia dair Aydın Mebusu Hoca Esad Efendi ile Rûfekasının Hükümetten İzahat Talebini Mutazammın Taktirini Dolayısıyla Yaptığı Konuşma,
2. 8 Kânunuevvel 1339 (1923) Çarşamba (Gizli Oturum) Hıyaneti Vataniye Kanununun Birinci Maddesinin Tadili Hakkında Kanun ve İstanbul'da Bir İstiklal Mahkemesi Kurulması Dair Kendi Teklifi Hakkında Yaptığı Konuşma,
3. 12 Kânunuevvel 1339 (1923) Çarşamba TBMM Hükümetiyle Lehistan Hükümeti Arasında MünakitMuhadenet Muahedenamesiyle Ticaret Mukavelenameleri Hakkındaki (1/288) Numaralı Layihai Kanuniye ve Hariciye Encümeni Mazbatası Hakkında Konuşması,
4. 13 Kânunuevvel 1339 (1923) Perşembe (Gizli Oturum) İstanbul İstiklâl Mahkemesi Hakkında Adliye Encümeni Mazbatası Dolayısıyla Yaptığı Konuşma,
5. 24 Kânunuevvel 1339 (1923) Pazartesi Erzurum Mebusu Cazım Efendi ve Rûfekasının; İstiklâl MehakimiKanununun Beşinci Maddesinin Tadiline Dair (2/232) Numaralı Teklifi Kanunisinin Şayanı Müzakere Olmadığına Dair Lâyiha Encümeni Mazbatası,
6. 3 Mart 1340 (1924) Pazartesi Urfa Mebusu Şeyh Saffet Efendi ile Elliüç Refikinin Hilâfetin İlgasına ve Hanedanı Osmani'nin Türkiye Cumhuriyeti Memaliki Hâricine Çıkarılmasına Dair Teklifi Kanuni Dolayısıyla Yaptığı Konuşma,
7. 22 Mart 1340 (1924) Cumartesi 1340 (1924) Senesi Muvazenei Umumiye Kanun Lâyihası (1/296) Hakkında Yaptığı Konuşma
8. 23 Mart 1340 (1924) Pazar Teşkilatı Esasiye Kanunu Teklifinin Görüşmeleri Sırasında Karşılıklı Konuşmalar
9. 2 Nisan 1340 (1924) Çarşamba 1340 (1924) Senesi Muvazenei Umumiye Kanun Lâyihası; Başvekâlet Bütçesinin Görüşmeleri Sırasında Yaptığı Konuşma

10. 4 Mart 1341 (1925) Çarşamba Takriri Sükûn Hakkında 11638 Numaralı Kanun Lâyihası ve Adliye Encümeni Mazbatası Dolayısıyla Yaptığı Konuşma
11. 7 Nisan 1341 (1925) Salı Genç Hadiseİsyanıyesinin Vaziyeti Hazırası Hakkında Meclisi Âlinin Tenvir Olunmasına Dair Sivas Mebusu Halis Turgut Beyin Başvekâletten Sualı ve Başvekil İsmet Paşa'nın Şifahi Cevabı
12. 9 Teşrinisani 1341 (1925) Pazartesi Devletin Siyaseti Umumiyesi Hakkındaki Beyanatı
13. 12 Kânunuevvel 1342 (1925) Cumartesi Maraş Mebusu Abdülkadir Bey'in Başvekâletten Dahilîye ve Hariciye Hakkında Sualı ve Başvekil İsmet Paşanın Şifahi Cevabı
14. 2 Mart 1927 Çarşamba Takriri Sükûn Kanunu'nun İki Sene Müddetle Temdidi Hakkında Kanun Layihası (1/1073) Dolayısıyla Yaptığı Konuşma
15. 5 Teşrinisani 1927 Cumartesi Güvenoyu İsteği Nedeniyle Yaptığı Konuşma
16. 28 Teşrinisani 1927 Pazartesi Büyük Millet Meclisi Namına Edirne Kurtuluş Bayramına İştirak Eden Heyetten Mevrut Telgrafname Dolayısıyla Yaptığı Konuşma
17. 24 Kânunuevvel 1927 Cumartesi
Sabık Bahriye Vekili ve Cebelibereket Mebusu İhsan Beyin, Yavuz Gemisinin Tamirinde, İcra Vekilleri Heyetinin Kararı Hilafına, Hazinesinin MenafiineAdemi Takayyüt Gösterdiği Nedenle Divan-ı Âliye Sevk edilmesi Konusundaki Kendi Takriri Hakkındaki Beyanatı
18. 26 Kânunusani 1928 Perşembe Sabık Bahriye Vekili İhsan Bey Hakkında Tahkikat İcrasına Dair Takrir ve Muhtelit Encümen Mazbatası Dolayısıyla Yaptığı Konuşma
19. 29 Nisan 1928 Cumartesi 1928 Senesi Muvazene-i Umumiye Kanunu Latihası ve Bütçe Encümeni Mazbatası Dolayısıyla Yaptığı Konuşma

20. 1 Teşrinisani 1928 Perşembe Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkında Başbakanlıktan Gelen Kanun Tasarısı ve Geçici Komisyon Raporuna İlişkin Konuşması
21. 8 Teşrinisani 1928 Perşembe Hükümete Güvenoyu İstemi Hakkındaki Konuşması
22. 4 Mart 1929 Pazartesi Taktiri Sükûn Kanunu Süresinin Bitmesi Nedeniyle Yaptığı Konuşma
23. 3 Haziran 1929 Pazartesi Genel Siyaset ve Meclis'ten Güvenoyu İstemi Hakkındaki Konuşması
24. 9 Teşrinisani 1929 Cumartesi
Dış ilişkilerdeki Yeni Gelişmeler ve Ülke Sorunları ile Güvenoyu İstemine İlişkin Yaptığı Konuşma
25. 12 Kânunuevvel 1929 Perşembe Millî Paranın Kıymetini Yükseltmek İçin Alınacak Önlemlere İlişkin Konuşması
26. 20 Şubat 1930 Perşembe Menkul Kıymetler ve Kambiyo Borsaları Hakkındaki 1447 Sayılı Kanuna Ek Kanun Tasarısı ve Karma Komisyon Raporuna İlişkin Konuşması
27. 17 Haziran 1930 Salı Türkiye Cumhuriyeti ile Yunanistan Hükümeti Arasında Bağtlanan Sözleşmenin Onaylanması Hakkındaki Kanun Tasarısına İlişkin Konuşması
28. 17 Haziran 1930 Salı Yasama Yılıının Sona Ermesi Nedeniyle Verilen Tatil Önergesi Dolayısıyla Hükümetin Genel Politikası Hakkındaki Konuşması
29. 4 Kânunuevvel 1930 Perşembe Gümüşhane Milletvekili Ali Fethi Beyin, Adana Eski ve Yeni Belediye Başkanı ve Üyelerinin Rüşvetçilikten Suçlu Olmalarına Rağmen Mahkemeye Neden Sevkedilmediklerine Dair Soru Önergesine Verdiği Cevap
30. 3 Mart 1962 Cumartesi A.P. Genel Başkanı Ragıp Gümüşpala, Y.T.P. Genel Başkanı Ekrem Alican, C.K.M.P. Genel Başkanı Osman Bölükbaşı ile C.H.P. Genel Sekreteri İsmail Rüştü Aksal'ın Anayasa Nizamını, Millî

Güvenlik ve Huzuru Bozan Bazı Fiiller Hakkındaki Kanun Teklifleri Nedeniyle Yaptığı Konuşma

31. 8 Mayıs 1962 Salı Senatör Esat Çağa ve Amil Artus'un İşsizlik Üzerine Genel Görüşme Açılmasına Dair Önergesi Nedeniyle Yaptığı Konuşma

32. 22 Mayıs 1962 Salı Çankırı Milletvekili Nurettin Ok'un İşçilerin 3 Mayıs 1962 Günü Meclis'e Kadar Yürümleri ile Tezahürü Had Seviyeye Ulaşan İşsizlik Problemi Hakkında Genel Görüşme Açılması Önergesi Üzerinde Yaptığı Konuşma

33. 2 Temmuz 1962 Pazartesi 27. Cumhuriyet Hükümetinin (IX. İnönü Hükümeti) Programını Millet Meclisi Genel Kuruluna Sunuş Konuşması

34. 4 Temmuz 1962 Çarşamba 27. Cumhuriyet Hükümetinin (IX. İnönü Hükümeti) Programını Cumhuriyet Senatosu Genel Kuruluna Sunuş Konuşması

35. 12 Aralık 1962 Çarşamba Tokat Milletvekili ZeyyatKocamemi'nin Ordu Mensuplarından Bazılarının Tutumu Nedeniyle Başbakan Hakkında Gensoru Açılmasına İlişkin Önerge Üzerinde Yaptığı Konuşma

36. 13 Şubat 1965 Cumartesi

1965 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısı Üzerine Millet Meclisinde Yaptığı

Konuşma

37. 5 Temmuz 1931 Pazar Bazı Gazetelerin Yayınları Hakkında Hükümetçe Ne Tedbir Alındığına İlişkin Gensoru Önergesi Görüşmelerindeki Konuşması

38. 30 Kasım 1961 Perşembe 26. Cumhuriyet Hükümetinin (VIII. İnönü Hükümeti) Programını Millet Meclisi Genel Kurulundaki Görüşmeleri Sırasında Yaptığı Konuşma

3.1.Yabancı Dillerden Alınan Kelimeler

Özellikle dil devriminden önce, özellikle Arapça ve Farsça kullanımlar metinlerde yoğun olarak kullanılmıştır. Bu kullanım, sadece İsmet İNÖNÜ'ye ait değildir. Metinlerin tamamına bakıldığında aynı dönemde aynı oranlarda diğer hatipler tarafından benzer kullanımların yapıldığı görülmektedir. Çalışmamızda söz varlığının

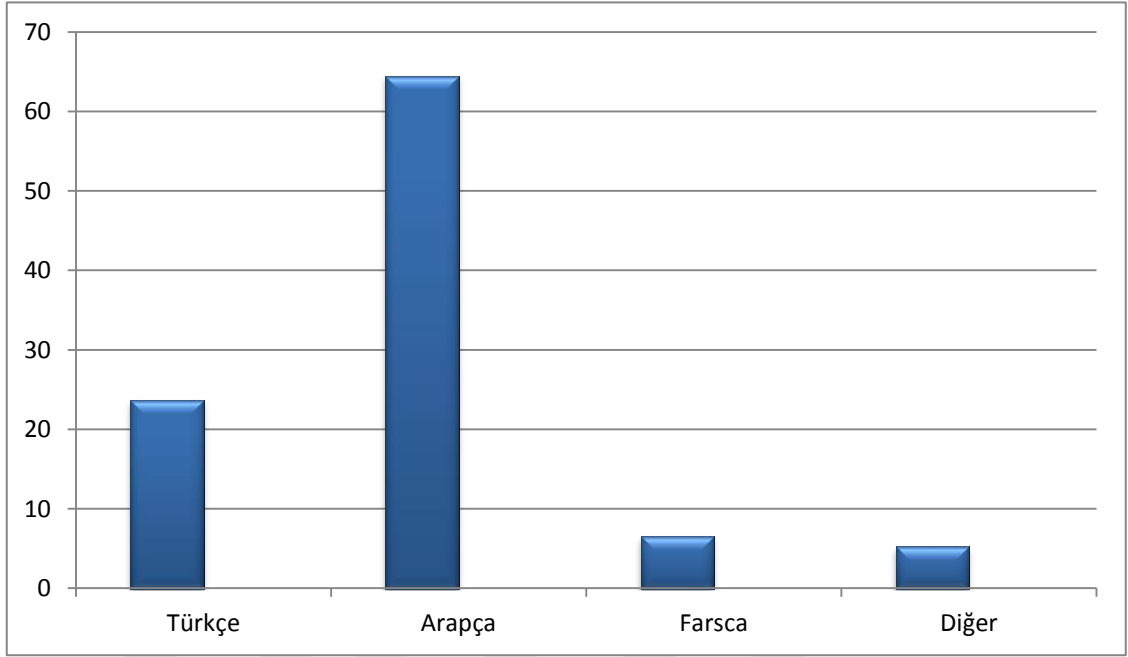
yanı sıra Türkçenin evreleri de konu edildiği için metinlerden seçme yoluyla inceleme yapılmıştır. İnönü'nün dil devrimi öncesine ve dil devrimi sonrasına ait iki metni incelenmiş, sonuç tablo ve grafik olarak sunulmuştur.

12Kânunuevvel 1339 (1923) Çarşamba TBMM Hükümetiyle Lehistan Hükümeti Arasında MünakitMuhadenet Muahedenamesiyle Ticaret Mukavelenameleri Hakkındaki (1/288) Numaralı Layihai Kanuniye ve Hariciye Encümeni Mazbatası Hakkında Konuşması metninde geçen kelimeler şu şekildedir:

SIRA	KELİME	KÖKEN
1	akit	Arapça
2	âli	Arapça
3	âli	Arapça
4	an	Arapça
5	arzu	Farsça
6	arzu	Farsça
7	bir	Türkçe
8	bir	Türkçe
9	bir	Türkçe
10	böyle	Türkçe
11	bugün	Türkçe
12	bura	Türkçe
13	celile	Arapça
14	cereyan	Arapça
15	cumhuriyet	Arapça
16	dahil	Arapça
17	efendi	Rumca
18	encümen	Farsça
19	esna	Arapça
20	et-	Türkçe
21	et-	Türkçe
22	et-	Türkçe
23	et-	Türkçe
24	et-	Türkçe
25	et-	Türkçe
26	et-	Türkçe
27	et-	Türkçe
28	evvel	Arapça
29	gaye	Arapça
30	hariciye	Arapça
31	hariciye	Arapça
32	heyet	Arapça

33	Hükümet	Arapça
34	Hükümet	Arapça
35	Hükümet	Arapça
36	intaç	Arapça
37	iste-	Türkçe
38	istihdaf	Arapça
39	istinat	Arapça
40	Lehistan	Rusça+Arapça
41	Lehistan	Rusça+Arapça
42	Lozan	İsveç Dili
43	malum	Arapça
44	meclis	Arapça
45	mevadd	Arapça
46	muahede	Arapça
47	muahede	Arapça
48	muahede	Arapça
49	muayyen	Arapça
50	muhterem	Arapça
51	mukavele	Arapça
52	mukavele	Arapça
53	mukavele	Arapça
54	münasebat	Arapça
55	münasebet	Arapça
56	münasebet	Arapça
57	müzakerat	Arapça
58	müzakere	Arapça
59	müzakere	Arapça
60	müzakere	Arapça
61	nam	Farsça
62	netice	Arapça
63	o	Türkçe
64	ol-	Türkçe
65	ol-	Türkçe
66	ruzname	Farsça
67	saire	Arapça
68	siyasi	Arapça
69	teklif	Arapça
70	tercih	Arapça
71	tercüman	Arapça
72	tesis	Arapça
73	tesis	Arapça
74	tevsi	Arapça
75	ve	Arapça
76	ve	Arapça

Metinde geçen kelimelerin dillere göre yüzdeler oranları şu şekildedir:

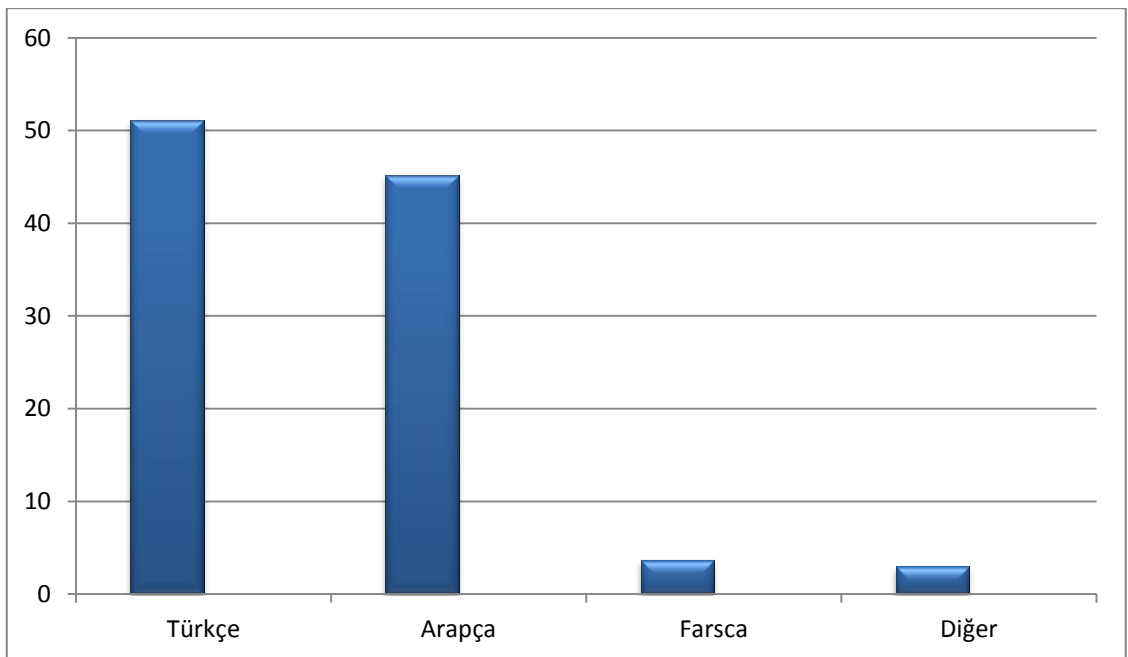
21 Şubat 1964 Cuma Kendisine Yapılan Suikast Teşebbüsü Nedeniyle Millet Meclisinde Yaptığı Konuşma metninde geçen kelimeler şu şekildedir:

SIRA	KELİME	KÖKEN
1	alaka	Arapça
2	alicenap	Arapça
3	alicenap	Arapça
4	arkadaş	Türkçe
5	arkadaş	Türkçe
6	arkadaş	Türkçe
7	arkadaş	Türkçe
8	arkadaş	Türkçe
9	arzu	Farsça
10	asıl	Arapça
11	aziz	Arapça
12	bana	Türkçe
13	başla-	Türkçe
14	beraber	Farsça
15	beraber	Farsça
16	bir	Türkçe
17	bir	Türkçe
18	bir	Türkçe
19	bir	Türkçe
20	bu	Türkçe
21	bu	Türkçe

22	bu	Türkçe
23	bugün	Türkçe
24	bul-	Türkçe
25	buyur-	Türkçe
26	bütün	Türkçe
27	bütün	Türkçe
28	büyük	Türkçe
29	büyük	Türkçe
30	cesaret	Arapça
31	çalış-	Türkçe
32	çok	Türkçe
33	divan	Arapça
34	dolayı	Türkçe
35	duy-	Türkçe
36	eser	Arapça
37	et-	Türkçe
38	et-	Türkçe
39	et-	Türkçe
40	fark	Arapça
41	fayda	Arapça
42	fayda	Arapça
43	geç-	Türkçe
44	getir-	Türkçe
45	göster-	Türkçe
46	göster-	Türkçe
47	gösterge	Türkçe
48	gösteri	Türkçe
49	hadise	Arapça
50	her	Farsça
51	his	Arapça
52	hizmet	Arapça
53	hizmet	Arapça
54	hizmet	Arapça
55	huzur	Arapça
56	huzur	Arapça
57	için	Türkçe
58	için	Türkçe
59	ifade	Arapça
60	ifade	Arapça
61	ilgi	Türkçe
62	insan	Arapça
63	insan	Arapça
64	insani	Arapça
65	iste-	Türkçe

66	kal-	Türkçe
67	karşı	Türkçe
68	kaynak	Türkçe
69	kendisi	Türkçe
70	koruyucu	Türkçe
71	koruyucu	Türkçe
72	lütufkar	A+F
73	maruz	Arapça
74	meclis	Arapça
75	memleket	Arapça
76	memleket	Arapça
77	mevcut	Arapça
78	millet	Arapça
79	millet	Arapça
80	millet	Arapça
81	millet	Arapça
82	millet	Arapça
83	milletvekili	Arapça
84	minnet	Arapça
85	muhterem	Arapça
86	naçiz	Farsça
87	ol-	Türkçe
88	ol-	Türkçe
89	ol-	Türkçe
90	ol-	Türkçe
91	ol-	Türkçe
92	olay	Türkçe
93	olay	Türkçe
94	parti	Francızca
95	parti	Francızca
96	resmi	Arapça
97	riyaset	Arapça
98	sayın	Türkçe
99	sebep	Arapça
100	siyasi	Arapça
101	siz	Türkçe
102	siz	Türkçe
103	söyle-	Türkçe
104	sözcü	Türkçe
105	şahıs	Arapça
106	şeref	Arapça
107	tarih	Arapça
108	tebrik	Arapça
109	teessür	Arapça

110	tesir	Arapça
111	teşebbüs	Arapça
112	teşekkür	Arapça
113	teşvik	Arapça
114	teveccüh	Arapça
115	teveccüh	Arapça
116	teveccüh	Arapça
117	üye	Türkçe
118	üzerinde	Türkçe
119	üzüntü	Türkçe
120	vakfet-	A+T
121	vasıf	Arapça
122	ve	Arapça
123	ve	Arapça
124	ve	Arapça
125	ve	Arapça
126	ve	Arapça
127	verici	Türkçe
128	vuku	Arapça
129	yapıcı	Türkçe
130	yarat-	Türkçe
131	yeni	Türkçe
132	yol	Türkçe
133	yol	Türkçe
134	yüksek	Türkçe
135	zihniyet	Arapça

Yapmış olduğumuz grafiklerde metinde geçen kelimeler yüzdelik orana göre hesaplanmıştır. İki grafik karşılaştırıldığında Arapça %64,47'den %45,18' e düşmüş, Türkçe %23,68'den %51,11' e yükselmiş, Farsça %6,57'den %3,70'e düşmüş, diğer diller ise %5,26'dan %2,96' ya düşmüştür. Yapılan değerlendirme sonrasında Türkçe kelimelerin sadeleşme sormasında İnönü tarafından daha yoğun kullanıldığı tespit edilmiştir.

3.2. Çevrilmiş Kelimeler

Bir önceki alt başlıkta belirttiğimiz gibi, çalışmamızın konusu dilimize has söyleyişler ve kullanım alanlarının geniş bir kitleyi kapsadığını belirtmek ve dilimizin geçirdiği evreleri incelemek olduğu için bu alt başlıkta yer alabilecek öğelerin üzerinde durmadık.

3.3. Kalıplaşan İfadeler

Kalıplaşan ifadeler; ünlü bir kişi, devlet adamı, yazar, düşünür tarafından söylenmiş, halk tarafından bilinen ve kullanılan kalıp ifadedir. Bu kullanımlar belirli durumlarda anlatımı güçlendirmek, yaşanan olayı anımsatmak için kullanılan özlü sözler, özdeyişlerdir. Kimin tarafından söylendiği bilinir. İncelediğimiz metinlerde bir adet kalıplaşan ifadeye rastlanmıştır.

Halep orada ise arşın burada 540: Yapılan bir davranış ya da söylem abartılı bulunduğu, ispatı için söylenen bir deyimdir. Nasrettin Hoca'nın hikayelerinden dilimize yerleşmiş bir kalıp sözdür.

“Halep orada ise arşın burada. Sayın Alican toprak reformuna taraftar ise bu müddet esnasında çıkarır. Biz o zaman kendilerine yalnız teşekkür ederiz.”

3.4. Kullandığı Deyimler

Konuşma metinlerinde tespit ettiğimiz bu deyimler, TDK tarafından anlamlandırılmış deyimlerdir. Tespit edilen bu kullanımlar TDK Deyimler Sözlüğü esas alınarak anlamlandırılmış, kullanımlar içinde geçtiği cümleler ile birlikte verilmiştir.

Açığı kapatmak 153: Eksikliğini gidermek.

“O halde iktisadî açığı kapamak için, iktisadî inkişafı temin etmek için de bu usulü tatbik edeceğiz.”

Cesareti kırılmak 110: Korkmak.

“Cesaretim kırıldı dedi.”

Çıkmaza sevk etmek 25: Bir işi içinden çıkılmaz, zor bir duruma dönüştürmek.

“Arkadaşlar, bu da hükümeti bir çıkmaza sevk etmek demektir.”

Dil uzatmak 141, 334: Bir şey ya da kişi için kötü konuşmak.

“Aksine, şimdiye kadar itaatsizlik ve memleketi anarşiye götürmek teşebbüslerine girişenler nasıl perişan olarak çıkmışlarsa, bundan sonra orduya dil uzatmak teşebbüslerinden daha da pişman olarak çıkacaklardır.”

Elinden gelmek 13, ..., 453: Yapabilmek.

“Türkiye buna elinden geldiği kadar faydalı olmağa çalışmaktadır.”

Fırsattan istifade etmek/eylemek 15, ..., 258: İçinde bulunulan durum ya da imkandan en iyi biçimde faydalanmak.

“Şüphe yoktur ki Hariciye vekilimiz Kabilde Afganlı dostlarımızı ziyaret etmek için eline geçecek ilk fırsattan istifade edecektir.”

Fırtınaya göğüs germek 149: Dayanmak.

“Görülüyor ki millî paranın bünyesi en büyük fırtınalara bile muzafferiyetle göğüs gerecek kadar salimdir.”

Göz önünde bulundurmak 138, ...448: Unutmamak.

“Ortak Pazar’ın sağladığı imkânlardan faydalanırken, ekonomimizin ortaklık anlaşmasının bize ileride yükleyeceği vecibeleri taşıyabilecek bir bünyeye kavuşturulmasını da göz önünde bulunduracağız.”

Gözünden kaçmak 540: Atlamak.

“ Fakat kimsenin gözünden kaçmaz ve yüksek nazarınızda aşikâr olmuştur ki, bir Hükümetin başkanı dışarı memleketle temasta iken onun merkezinde ortak olan partilerin gruplarında, idarelerinde her hangi bir havadisın tesiri küçük görülemez.”

Göz dikmek 145,155: Dikkatle bakmak. Ulaşmaya çalışmak.

“Sular, Limanlar ve yeni demiryolları için kabul buyurduğunuz tahsisatları Hükümete bıraktığınız mühletlerden daha az zamanda sağlamak göz diktiğimiz bir hedeftir.”

Günahına girmek 324: Haksız yere kötü düşünmek.

“Fakat bunların büsbütün günahlarına girmek de doğru değildir.”

Göze almak 160, ..., 533: Gelebilecek her türlü tehlikeyi peşinen kabul etmek.

“Bu yolda tasarruf edilebilecek her fedakârlık cesaretle göze alınmıştır.”

Hafife almak 141: Küçümsemek.

“Çünkü halk idaresinin kanunlarının, kuvvetlerinin hafife alınamayacağıının zihinlerde köklenmesi, her hangi bir tehlike ve bunun karşısında Büyük Meclisin mutlaka ölçü bulacağıının eyice bilinmesi eyileri teskin edecek, taşkınları uslu düşünmeye sürececek başlıca ilaçtır.”

İmdadına yetişmek 538: Yardım etmek.

“Bu kanunun Türk köylüsünün imdadına yetişmesini uygun görmediniz.”

Kadrini bilmek 540: Değerini bilmek.

“Ümidederim ki, eline fırsat geçtiği zaman planın kadrini bilecek, planlamada çalışanların kadrini bilecek ve bu fikrin başarı ile ilerlemesine hizmet edecektir.”

Kılı kırk yarmak 295: Önemle üstünde durmak, titiz bir şekilde incelemek.

“Siyasî partiler, Anayasaya uygunluk meselesini bütün arkadaşların, kaygularına cevap verecek şeklide büyük bir dikkatle incelemişlerdir, kılı kırk yararcasına incelenmiştir.”

Kuzu gibi olmak 126: Sakinleşmek, uysallaşmak.

“Akli sıra bunu istihsal ediyor, kanun haricinde, salahiyet haricinde, usul ve teamül haricindeki hareketinde kuzu gibi muti olduğu Başvekiline istinat etmek gayretindedir, ama Yavuz’da mütehasıs meselesini Heyeti Vekile bağıra bağıra reddetmişlerdir.”

Meseleden temiz çıkmak 122: Aklanmak.

“Ne ben ne kimse meseleden temiz çıkmmanın çaresi mevzubahis olan hesabın açık ve temiz olarak verilmesidir, başka çare yoktur.”

Toz kondurmak 30, 334: Kusurlu göstermek.

“Asil hissiyatınıza tercüman olduğumu bilerek söylüyorum ki, T.B.M.M. ve onun mesul Hükümeti ordunun şerefine ve itibarına ve en yüksek kumandanından erine kadar bu ordu mensuplarının millet nazarındaki yüksek kıymetlerine asla toz kondurmayacaktır.”

Yerinden oynamak 155: Coşkulu, gürültülü, karışık bir zaman yaşamak; yeri değişmek.

“Bu hazırlıklar millî paranın kıymetinin tecrübelerle yerinden oynamaz bir hale geldiğini gösterecektir.”

Yol aramak 60: Çare bulmaya çalışmak.

“Hükümeti Cumhuriye bir âmili sulh ve müsalemat olarak, mevcut ihtilâfat eğer suiniyetten değil, suitefehhümdenmünbais ise, bunların çarei hallini göstermek ve buna bir yol aramak emeli hâlisini takip ediyordu.”

3.4.1. Deyim Olarak Değerlendirilen Kullanımlar

Yaptığımız metin incelemelerinde deyim olarak sıralayabileceğimiz, ancak TDK tarafından anlamlandırılmayan öğeler bu başlık altında incelenmiştir. Bu başlık altındaki öğeler, geçtikleri cümlelerin bağlamında anlamlandırılmıştır.

Acı söylemek 297: Duyulmasını istemediği kırıcı ya da üzücü söz söylemek.

“Acı şeyler söylemekten kendimi alıkoymak istiyorum. Ama bilirsiniz ki, ordunun siyasetle uğraşması ile münakaşaların bugünkü tutumu ile Türkiye kuvvetinden çok şey kaybedebilir.”

Balonunu, efsanesini söndürmek 539: Diğerini basitleştirmek, saf dışı bırakmak.

“Kuracağınız Hükümette ortakların müşterek başarı için çalışmalarını ve birbirlerinin balonunu veya efsanesini söndürme hevesinde olmamalarını yürekten dilerim.”

Basamak çıkmak 140: Yükselmek, dikkat çekmek.

“Hükümeti ele geçirmenin tek çaresi, bu Mecliste ekseriyeti kazanmak olduğu unutulmuş, bilakis dışarıdan Meclisi zorlayarak kısa yoldan basamağa çıkmak kırgızısı gözleri dumanlatmıştı.”

Cereyan etmek 23, ..., 540: Meydana gelmek, ortaya çıkmak, etki etmek. Bu kalıp söz metinlerde 22 farklı yerde karşımıza çıkmıştır.

“Yakın bir zamanda umumi hayat ve muamelat yeni yazı ile cereyan etmeye başlayacaktır.”

“Muamele baştan aşağı kanun ahkâmı dahilinde cereyan etmiştir.”

Emniyetbahş olmak 11: Güven vermek, güvenli olmak.

“Cumhuriyet Hükümeti sözden ziyade iş yapmak, fiiliyat ve tatbikat ile size ve milletimize emniyetbahş olmak için bütün kuvvetini sarf edecektir.”

Gözleri dumanlatmak 140: Hırs ve tamah ile hareket edip gayeye ulaşmak için kötü de olsa her şeyi yapabilmek.

“Hükümeti ele geçirmenin tek çaresi, bu Mecliste ekseriyeti kazanmak olduğu unutulmuş, bilakis dışarıdan Meclisi zorlayarak kısa yoldan basamağa çıkmak kırgızısı gözleri dumanlatmıştı.”

Hâlî olmak, kalmak 103, ..., 231: Uzak durmak, etki etmemek, sebep olmamak.

“Beynelmilel ihtilafatın mahiyet ve tabiatına göre icabında hakem vasıtasıyla tesviye edilmesine teşebbüs etmekten hali kalmıyoruz.”

“Emin olabilirsiniz ki muahedenin bize temin ettiği hukukî zerre miktarı feda etmeksizin tamamıyla temin etmek ve muahedeyi sureti dalmada mer’i bulundurmak için icap eden takibattan hali kalmayacağız.”

Havanın yumuşaması 161: Olayların normale dönmesi.

“Buradaki kâr veya zarar uzun boylu münakaşa ve mütalea edilecek bir mesele değildir ve bilhassa böyle uzlaşma günlerinde, havanın yumuşayacağı günlerde vatandaşlara bir kısmı az veya fazla kaldığı gibi bir nazar atfı asla caiz değildir.”

İşin ucundan başlamak 129: Harekete bir an önce geçerek iş yapmaya başlamak.

“Yapılacak birçok işler karşısında şaşırıp feryat etmek yerine, işin bir ucundan başlayarak bir tekini yapmayı kârlı ve kısa yol addedenlerdeniz.”

Kendini yemek 154: Yok olmak, kendine zarar vermek.

“Millî iktisadı kifayetsiz olarak hayat sürükleyen millet ciğerlerini mütemadiyen kemirerek kendini yiyen bir vücut halindedir.”

Önayak olmak/ bulunmak 84, 85: Önderlik ederek arkasından sürüklemek.

“Propagandanın böyle cazip olan noktalarının her tarafta böyle aynı suretle ifade olunması vukuatın takriben yekdiğerine yakın günlerde tezahür etmesi, sonra bu hadisatın hepsinde, hadiseler vuku bulmazdan evvel hariçten gelen adamların ön ayak bulunması nazarı dikkati celp etmiştir.”

3.5. Kullandığı Atasözü

İsmet İnönü'nün incelediğimiz metinlerinde atasözüne rastlanmamıştır.

3.6. Kullandığı Terimler

Kelime hazinemizin bir başka alanı ise terim olarak kabul ettiğimiz sözcüklerdir. Meslek dalları, spor, sanat ve bilim ile ilgili kavramları karşılayan terimler, TDK tarafından ıstılah olarak da adlandırılmıştır.

Sözcüklerin; temel, mecaz, yan anlamlarının dışında bir de terim anlamları mevcuttur. Günlük hayatta kullandığımız bir kelime, gümle içindeki bağlama ve kullanıldığı anlama göre terim sayılabilmektedir.

Kesin olarak sınırlarını çizemediğimiz terimler, incelenen metinlerde kullanıldığı alanlarla birlikte şu örneklerle karşımıza çıkmaktadır:

Bab-fasıl, fıkra 30, ..., 112: Hukuki terim olarak kullanılmıştır. Anayasanın bölümü, pasajı anlamındadır.

“Bu esbabı mucibedeHiyaneti Vataniye Kanununun muhtevi olduğu ceraimi ve Devletin emniyeti hariciye ve dahilîyesini ihlâl edenler hakkında kanunun birinci babının birinci ve ikinci fasılları ki, ceraimi ve suikasti siyasi ceraimini istisnaya mütehammil değildir. Bizim serdettiğimiz esbabı mucibe ve mevzuubahis olan davayı tarzı teşrihimiz bu üç vazifeyi muhtelit olarak huzurunuzda arz etmiştik.”

“Balâdaki fıkralardan mada olarak ikinci ve üçüncü ve dördüncü ve altıncı maddelerde zikrolunan Şûrayı Devlet mütalaatının şirketle girişilecek tadilat müzakeresinde nazarı dikkate alınması Bahriye Vekâletine havale ve tevdi kılındı.”

Enflasyon 267, ..., 535: Ekonomik terimdir. Yaşam pahalılığı ve paranın değeri anlamında kullanılmıştır.

“Hükümet olarak, enflasyon tehlikesine düşmeden, ekonomimizi durgunluktan kurtaracak tedbirleri süratle alacağız.”

General 88, ..., 535: Askeri terim. Albaylık ve mareşallik arasındaki yüksek subaylara verilen isim.

“General Motors’un mümessili olan özey ailesiyle ailemizin eski ve yakın münasebeti vardır.”

Grev 436, ..., 535: Hukuki terim. İşçilerin isteklerini kabul ettirmek için kanuni bir şekilde topluca işi bırakmaları.

“Grev hakkı ve sendikaların, yeni sosyal nizamımızda tatbikatını dikkatle izledikleri anlaşılıyor.”

Koalisyon 535, 536: Siyasi terim. Değişik partilerin işbirliği.

“Birinci Koalisyondan çektiğimiz müşkülâtı ben Adalet Partisi Başkanının Hükümet içinde bulunmamasından doğduğunu zannetmişim.”

Lokavt 406, 421: Hukuki terim. İşverenin işçileri topluca işten çıkarması.

“Toplu sözleşme, grev lokavt hakkı ile kurulan yeni çalışma düzeninin verimli ve başarılı bir yolda işlemlerini kolaylaştırıcı tedbirler alınmaya devam olunacaktır.”

Mübadele 12, ..., 207: Hukuki terim. Lozan antlaşması uyarınca Türkiye ve Yunanistan’ın kendi vatandaşlarını takas etmesi olayıdır.

“Alelusul hukuku temin olunmadan, mübadeleden evvel kimse evinden çıkarılıp atılamaz.”

Orgeneral 383: Askeri terim. Asli olarak ordu komutanlığı yapan en yüksek rütbeli general.

“Sabaha karşı, radyoda Cumhurbaşkanı Sayın Gürsel’in, benim ve Genelkurmay Başkanı Sayın Orgeneral Sunay’ın Türk Milletine mesajlarımız yayınlanmıştır.”

Referandum 318: Hukuki terim. Halk oylaması anlamındadır.

“Referandumun gerçekleşmesinde büyük ve cesur bir rol oynayan muhterem Fransız Devlet Başkanı General De Gaulle’ün üstün gayretlerini bu vesile ile takdirle anıyoruz.”

3.7. Kullandığı Kalıp Sözcükler

Dil, tanımında belirttiğimiz gibi sosyalleşmek için vardır. Kalıp sözler, toplum ilişkileri sırasında sosyalleşmek adına kullanılan önemli ifadelerdir. Dilimiz kalıp sözler bakımından çok zengindir. Beddualar, dualar, dilek ve temennileri bu sözler ile karşımızdakine aktarırız. “Ağzına sağlık, kolay gelsin, güle güle git” gibi kalıp sözler dua ve temennileri ifade ederken; “Allah belanı versin, beter ol” gibi kullanımlar

beddua ve kötü temenni anlamı taşımaktadır. Bu şekilde kullanımlar, Aksoy'a göre deyim olarak da değerlendirilebilir.

İncelediğimiz metinlerde, İsmet İnönü'nün konuşma sırasında muhatap olduğu, hitap ettiği kişiler ya da bahsettiği kişi ve durumlar hakkında kullandığı ilişki sözlerini anlamlandırma gereği duymadık.

Allah aşkına 372

Arz ederim 33, ..., 538

Aziz arkadaşlar 144, 459

Gönül isterdi ki 369

...hazretleri 11, ..., 211

İnşallah 442

İstirham ederim 11, ..., 485

Muhterem arkadaşlar 13, ..., 543

Muhterem hatipler 13, 42

Rahmetli 323

Saygıdeğer... 144, 150

Sayın başkan/sayın millet vekilleri 265, ..., 538

Teşekkür ederim 11, ..., 495

Ünlü efendiler 140

Yüce senato 289, ..., 523

Yüce sayımlar 216

3.8. Kullandığı Tekrar Öbekleri

Tekrar öbekleri, anlatıma güç kazandırması bakımından dilimizin önemli öğeleri arasındadır. İkileme olarak da adlandırabileceğimiz bu kullanımlar; aynı, yakın ya da zıt anlamlı iki kelimenin bir araya getirilmesi, sözcüğün ilk sesinin /m/ sesiyle değiştirilmesi ya da bir kelimenin ilk hecesinin üzerine p,r,s,m seslerinden birinin ilave edilerek kelime ile birlikte söylenmesiyle oluştururlar.

İNÖNÜ'nün, incelediğimiz metinlerde karşımıza çıkan kullanımlarını şu alt başlıklar altında sınıflandırabiliriz:

3.8.1.Kullandığı Aynen Tekrar Öbekleri:

Adım adım 358:

“ Adım adım, orduyu siyasetten ayıracak tedbirleri tekemmül ettirdik.”

Ayrı ayrı 24, ..., 477

“Müzakere olacak, o günkü müzakerede ne cereyan etti ise bir tebliği resmi neşredilecekti ve muhtelif milletler ayrı ayrı tebligat yapmayacaklar.”

Avaz avaz 98

“Asıl tehlike, müşevveş olanların salim cemiyeti beşeriyenin kafasına mütemadiyen darbeler indirip, hilakâr, mütecaviz gibi, ne vuruyorsunuz? Diye avaz avaz bağırmasındandır.”

Bağıra bağıra 124, 158, 160:

“Fakat bazı zamanlar vardır ki, vazife teveccüh edince insan hatta birçok vatandaşların hoşuna gitmesebile hakikatleri bağıra bağıra söylemek mecburiyetinde kalır.”

Bar bar 73:

“Yalnız bir şey sorayım; bana ıslahattan bahsederken, bu memlekette ıslahat fikirleri, teceddüt, terakki fikirleri ahlâksızlıktır diye bar bar bağırırken, muhalefet erkânı niçin bir tek kelime söylemediler.”

Birer birer 66:

“Onlara sarahaten tutacakları yerleri birer birer tarif eylemek lâzımdır.”

Düşüre düşüre 151:

”Hükümet millî parayı düşüre düşüre sıfıra yaklaştıracak sonra az bir bedel ile parayı piyasadan toplayıp Devlet Bankası açacak ve yeni para çıkaracak” gibi şayialar herkesi parayı atmağa teşvik ediyordu”

Filan filan50, 66:

“Bunda diyorlar ki “Haziran esnasında bizim tayyarelerimiz, karakollarınızın bulunduğu ve filan filan köylerden geçen hattı tecavüz etmemişlerdir”

Kısa kısa 430:

“Sırasıyla ve kısa kısa cevap arz edeceğim.”

Sık sık 177, 213

“Maatteessüf siyaset alemi sık sık ciddî ihtilaflarla mahmul olmaktadır.”

Teker teker 287:

“Şimdi, sözlü sora takririnin mukaddimesi üzerinde bu açıklamayı yaptıktan sonra sorular üzerinde teker teker cevaplara geçiyorum.”

Tekrar tekrar 370, 473:

“Türk Milleti bu vakayı zamanında ve ondan seneler sonra, tekrar tekrar muhakeme etmiş ve en geniş şekilde tanzim etmiştir.”

Türlü türlü 89, 92, 254:

“Bütün bunlara karşı halka teminat verilmiştir ki, İzhar ettikleri reylerden dolayı hiç bir vakit kendilerine dokunulmayacağından Cemiyet-i Akvam Meclisinin heyetine ve onun teminatına itimat ederek itimad rey eden masumlar, türlü türlü tazibata maruz kaldılar.”

Vakit vakit 100, ..., 478

“Vakit vakit hariçten bizim memleketimize girer ve derhal önüne geçilir.”

Yavaş yavaş 489:

“Yavaş yavaş çoğalıyordu.”

Zaman zaman 321, 405, 421, 442, 473:

“Eski emeklilerle yeni emeklilerin maaşları arasındaki fark meselesi, cemiyetimizin daimî bir meselesidir. Hükümetler bunun üzerinde mütemadiyen çalışırlar, uğraşırlar ve zaman zaman, radikal bir çare bulamasalar bile ıstırapı hafifletici çarelerin bulunmasına çalışmaktadırlar.”

3.8.2.Kullandığı Yakın Anlamlı Tekrar Öbekleri

Enine boyuna 134:

“Bâzı hâdiseler karşısında daha geniş müzakereler açılırsa bunları enine boyuna tahlil ederiz.”

Köşe bucak 325:

“Demek ki, köşede, bucakta gördüğümüz kadın hürriyeti aleyhindeki manzara ürkütücü olmamalıdır.”

Şu bu 500:

“Tavassut eden Amerika ile şu bu şartlar görüşülürken 9 Ağustos'ta Güvenlik Konseyi, tarafları ateş kesmeye davet kararını aldı.”

Şurданburdan 12:

“Fakat bundan başka şuradan, buradan canlarını kurtararak anavatana atılan pek çok muhacirler de vardır.”

Şunun bunun 32, 78, 169:

“O zaman Büyük Millet Meclisi bunu bir tedbir olarak kabul ederken bir iki efendi veya bey veya arkadaşı, şunun bunun arkadaşı diye böyle bir esası tağyir etmeyi mevzu bahselemezdi.”

Şurada burada 91, 327:

“Bütün şikâyetler, şurada burada tatbikattan doğan yanlış anlamalar üzerinde toplanmaktadır.”

Uğraşmak didinmek 160:

“Bütün hesaplar, uğraşmalar, didinmeler ameli netayice varmak için nihayet usullerle idraki beşerle ve eldeki vesaitle mahduttur.”

3.8.3. Zıt Anlamlı Tekrar Öbeği

Başından nihayetine 34, 81:

“Tasavvur eder misiniz ki; beş sene başından nihayetine kadar kâmilten ayaklanmış bütün vergilerinden, sonra da ayrıca mamelekini vererek beş sene bütün dünyaya karşı mukavemet etmiş bir millet...”

Başından sonuna³²², 494:

“Bu bir felsefe, bir prensip, bir hayat tarzıdır. Plan fikrine kavuşmuş olan memleketler, başından sonuna kadar, küçük-büyük Devlet İşlerinde planlı çalışmaya dikkat ederler.”

Gece gündüz 74, ..., 452:

“ Gece gündüz işittiğimiz her vakayı takibederiz.”

İleri geri 155, 354, 437:

“Ordu üzerinde ileri geri tartışma açılmasının âmme menfaatine uygun olmadığını takdir ederek, gensoru talebinin kabul edilmemesini rica ederim.”

Küçük büyük 354:

“Bu bir felsefe, bir prensip, bir hayat tarzıdır. Plan fikrine kavuşmuş olan memleketler, başından sonuna kadar, küçük-büyük Devlet İşlerinde planlı çalışmaya dikkat ederler.”

3.8.4.Kullandığı İlaveli Tekrar Öbekleri

Daha önceki başlıklarda tanımını verdiğimiz duruma ek olarak, bu alt başlık altında herhangi ögesinden birine yapım ya da çekim eki ilave edilen kullanımları da bu gruba dahil ettik.

Alır almaz 41:

“Bahis buyurdıkları vakayi hakkında Hariciye, malûmat alır almaz teşebbüs etmiştir.”

Anı anına 87:

“Bir defa böyle konferanslarda vaziyet ve safahatokadar sık tekakup eder ki anı anına malumattar olmaya imkân yoktur.”

Ayrılr ayrılmaz 44:

“Sakit Halife vatandan ayrılr ayrılmaz Türkiye Cumhuriyeti aleyhinde, Türkiye Büyük Millet Meclisinin mukadderatı aleyhinde ve Türkiye vatani aleyhinde sarahaten vaziyet almıştır.”

Başından nihayetine 34, 81:

“İstanbul Konferansına ait olan maruzatım, meselenin başından nihayetine kadar muahedenin hududu dahilinde, samimiyetle işi halletmek arzusu ile çalıştığımızı ve daima samimiyede meşbu olduğumuzu gösterir.”

Başından sonuna³²², 494:

“Bu talep üzerine Kıbrıs politikası başından sonuna kadar etrafı ile tenkid edildi, müzakere edildi.”

Baştan aşağı 60, ..., 484:

“İşte bu seçimler esnasında Kıbrıs politikası tenkid olunmuş, seçimler esnasında Hükümet baştan aşağı tenkid edilmiş.”

Doğrudan doğruya 45, ..., 523:

“Bu milletlerarası komiser, doğrudan doğruya şikâyet dinliyebilecek, tahkikat yapabilecek, ilgili otoritelere haksızlığı tamir etmek için tavsiyelerde bulunabilecektir.”

Koskoca 160:

“Koskoca İmparatorluk zamanından, 30 senedenberi kalan malları biz kurtarmak için burada uğraşyoruz.”

Sıcağı sıcağına 85:

“Giresun’da vukuat çıkaran Şeyh Muharrem, sıcağı sıcağına hariçten gelmiştir.”

Taban tabana 61:

“Bu ahval tahtındaki hâdisat yeni tahşidat ve yeni faaliyet olduğuna dair olan iddia ile taban tabana zıttır.”

Uzun uzadıya 41, ..., 536:

“Bir arkadaşım öyle bir heyete, heyeti müzakereye kimin mürahas olacağını ve o mürahasın ne gibi efsafı haiz olması lazım geldiğini uzun uzadıya izah etti.”

3.8.5. Sayılı Tekrar Öbeği

Beş altı 81, 148:

“Beş altı istikametten şimendifer işleri açmak mevkiinde bulunacağız.”

Bir iki 40, ..., 540:

“Hiç olmazsa bu esnada bir iki cürüm bulurlar ve şiddetle tecziye ederlerse bu itiyatta bulunan adamların, erbabı ceraimin zihinlerinde her hangi bir intibah tezyid edilir; kökleşir.”

Dört beş 102,323:

“Bu, Genç, Lice, Palu, Hınıs gibi dört beş kazaya münhasır olan bir sahadır.”

Saniyen...salisen 115:

“Saniyen; mütahassis fıkrasını Heyeti Vekile 24 Teşrinievvel’debilmüzakere reddetmiş ve kararnamesinde bu madde hakkında bir salahiyet zikretmemiş idi. Buna rağmen mütahassis fıkrası itilafnameye niçin derç ve icra olunmuş idi?...Salisen; tediye keyfiyetinde şirket lehine niçin tadilat yapılmıştı?”

10, 15 milyon 158, 236:

“10, 15 seneden beri ümid ettik ki, eğer Suriye’de müstakil bir Devlet vücade gelirse ve bu Devlet millî menfaat ve siyaseti hulus ile takib etmek imkânına malik olursa bu, Suriye ile Türkiye arasında iyi münasebetlerin inkişafı için yeni ve mesud bir devre olacaktır.”

3.9. Argo

İncelediğimiz metinlerde argo kullanımına pek fazla rastlanmamıştır. Ancak argo olabileceğini düşündüğümüz kullanımlar şu şekildedir:

Terane 125, 127: çok tekrarlandığı için bıktırıcı söz.

“Şimdi bugün öyle anladım ki; müsteşarla beraber Başvekile gittik teranesini ihtimal ki, itiyat ettiği meşru, o yalan söylemek kabilinden bırakmış, yalan söyledim.”

Safsata 77, 125: Aslı olmayan söz.

“Bir safsata, yani Büyük Millet Meclisinin iradeimilliyeyi temsil etmek hususundaki salâhiyeti mutlakasını bile duçarî şüphe edecek bir safsata yol almıştı.”

Saçma 35, 125: Akla uygun olmayan, asılsız.

“Kaba bir saçmadan ve bayağı safsatadan ibarettir.”

BÖLÜM 4

RECEP TAYYİP ERDOĞAN’IN KONUŞMA METİNLERİNDE SÖZ VARLIĞI

Çalışmamızın bu bölümünde “TBMM Tutanak Dergisi” esas alınarak hazırlanan ve meclis tutanaklarının aslına uygun olarak korunduğu metinlerin toplamını içeren 9 ciltlik BAŞBAKANLARIMIZ VE GENEL KURUL KONUŞMALARI adlı çalışmanın 9. cildi esas alınmıştır. Recep Tayyip ERDOĞAN’ın yaptığı konuşmalar, aslına uygun olarak adı geçen eserde mevcuttur. Çalışmamızda alıntı oranını düşürmek ve gereksiz kalabalığı önlemek adına, konuşma metinlerinin tamamını verilmemiştir. Sadece incelenen metinlerin başlıkları ve metinlerde geçen söz varlığı öğeleri geçtiği cümle ile birlikte verilmiş, söz varlığı öğesinin yanına eserdeki sayfa numarası verilmiştir. Bulunan öge, çok defa tekrar edilmişse, ilk geçtiği sayfa numarası verilerek son sayfa ile arasına “...” konulmuştur.

Hayatı

Recep Tayyip Erdoğan

“26 Şubat 1954 İstanbul doğumlu olan Recep Tayyip ERDOĞAN, aslen Rizelidir. 1965 yılında Kasımpaşa Piyale İlkokulu’nun ardından, 1973 yılında İstanbul İmam Hatip Lisesi’nden mezun olmuştur. Aynı zamanda fark dersleri sınavlarına girerek Eyüp Lisesi’nden mezun de mezuniyet almıştır. Marmara Üniversitesi İktisadî ve Ticarî Bilimler Fakültesi’nde üniversite eğitimi almıştır. Erdoğan, 1981 yılında üniversiteden mezun olmuştur.

Gençlik yıllarında 1969 ile 1982 yılları arasında futbolla ilgilenmiştir. Bu yıllarda aynı zamanda sosyal sorunlar ve siyasetle yakından ilgilenmeye başlamıştır.

Eğitim hayatı sırasında Millî Türk Talebe Birliği öğrenci kollarında aktif olarak görevlerde bulunan Recep Tayyip Erdoğan, 1976 senesinde MSP Beyoğlu Gençlik Kolu Başkanlığı’na ve aynı yıl MSP İstanbul Gençlik Kolları Başkanlığı’na seçilerek aktif siyasette rol almıştır. bu görevini 1980 yıllarına kadar sürdürmüş, siyasi

sıkıntılarının yaşandığı yıllarda özel kuruluşlarda bir süre müşavirlik ve üst düzey yöneticilik görevini üstlenmiştir.

Refah partisinin 1983 yılında kurulmasıyla ile aktif siyasete geri dönen Recep Tayyip Erdoğan, 1984 yılında Refah Partisi Beyoğlu İlçe Başkanlığına, 1985 yılında ise Refah Partisi İstanbul İl Başkanı ve Refah Partisi MKYK üyeliğine gelmiştir.

27 Mart 1994 yerel seçimlerinde İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı olarak seçilmiştir. Recep Tayyip Erdoğan, 12 Aralık 1997'de Siirt'te halka hitaben yaptığı konuşma sırasında, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından öğretmenlere tavsiye edilen ve bir devlet kuruluşu tarafından yayımlanan bir kitaptaki şiiri okuduğu için hapis cezasına mahkûm edilmiş ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı görevine son verilmiştir.

Recep Tayyip Erdoğan, 4 ay kaldığı cezaevinden çıktıktan sonra 14 Ağustos 2001'de arkadaşlarıyla birlikte Adalet ve Kalkınma Partisi'ni (AK Parti) kurmuş ve Kurucular Kurulu tarafından AK Parti'nin Kurucu Genel Başkanı seçilmiştir. 2002 yılı genel seçimlerinde üçte ikiye yakın parlamento çoğunluğuyla (363 milletvekili) kurulan parti tek başına iktidara gelmiştir.

Hakkındaki mahkeme kararı nedeniyle 3 Kasım 2002 seçimlerinde milletvekili adayı olamayan Erdoğan, yapılan yasal düzenlemeyle milletvekili adaylığının önündeki yasal engelin kalkması üzerine, 9 Mart 2003'te Siirt ili milletvekili yenileme seçimine katılmıştır. Bu seçimde oyların yüzde 85'ini alan Erdoğan, 22. Dönem Siirt Milletvekili olarak parlamentoya girmiştir.

15 Mart 2003 tarihinde Başbakanlık görevini üstlenmiştir. 22 Temmuz 2007 genel seçimlerinde %46,6 oy alarak AK Parti'nin Genel Başkanı olarak Türkiye Cumhuriyeti'nin 60. Hükûmeti'ni kurdu ve tekrar güvenoyu almıştır.

Recep Tayyip Erdoğan, 12 Haziran 2011 seçimlerinin ardından 61. Hükûmeti kurmuştur.

10 Ağustos 2014 Pazar günü, Türk siyasi tarihinde ilk kez doğrudan halkın oylarıyla ve ilk turda 12. Cumhurbaşkanı seçilmiştir.

16 Nisan 2017 tarihindeki halk oylamasında kabul edilen Anayasa değişikliği ile Cumhurbaşkanının partili olabilmesinin önünün açılmasının ardından Recep Tayyip Erdoğan, 21 Mayıs 2017 tarihinde gerçekleştirilen 3. Olağanüstü Büyük Kongrede, kurucusu olduğu AK Parti'nin Genel Başkanlığına yeniden seçilmiştir.

24 Haziran 2018 Pazar günü yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde %52.59 oy oranıyla yeniden Cumhurbaşkanı seçilmiştir.

16 Nisan 2017’de kabul edilen Anayasa değişikliği ile hayata geçirilen Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi’nin ilk Cumhurbaşkanı olarak 9 Temmuz 2018 tarihinde yemin ederek görevine başlamıştır.²

incelenen metinler

1. 18 Mart 2003 Salı 59. Cumhuriyet Hükümetinin (I. Erdoğan Hükümeti) Programını Sunuş Konuşması
2. 23 Mart 2003 Pazar 59. Cumhuriyet Hükümetinin (I. Erdoğan Hükümeti) Güvenoyu Alması Dolayısıyla Yaptığı Teşekkür Konuşması
3. 29 Mart 2003 Cumartesi 2003 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısını Sunuş Konuşması
4. 29 Mart 2003 Cumartesi 2003 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısının Kabulü Nedeniyle Yaptığı Teşekkür Konuşması
5. 23 Nisan 2003 Çarşamba TBMM’nin Kuruluşunun 83. Yıldönümü ile Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramının Kutlamaları Nedeniyle Yaptığı Konuşma
6. 29 Mayıs 2003 Perşembe Türkiye ve Avrupa Birliği Arasındaki İlişkiler Konusunda Genel Görüşme Hakkında Hükümet Adına Yaptığı Konuşma
7. 24 Aralık 2003 Çarşamba 2004 Malî Yılı Bütçe Kanunu Tasarısını Sunuş Konuşması
8. 24 Aralık 2003 Çarşamba 2004 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısının Kabulü Nedeniyle Yaptığı Teşekkür Konuşması
9. 23 Nisan 2004 Cuma TBMM’nin 84. Kuruluş Yıldönümü ile Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramının Kutlamaları Nedeniyle Yaptığı Konuşma

² Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Resmi İnternet Sitesi,
<https://www.tccb.gov.tr/receptayyip Erdogan/biyografi/>

10. 7 Ekim 2004 Perşembe Avrupa Birliği Komisyonunun Türkiye'yle Müzakerelere Başlanılmasına Dair Tavsiye Raporuna İlişkin Gündem Dışı Açıklaması
11. 20 Aralık 2004 Pazartesi 2005 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısını Sunuş Konuşması
12. 28 Aralık 2004 Salı 2005 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısının Kabulü Nedeniyle Yaptığı Teşekkür Konuşması.
13. 23 Nisan 2005 Cumartesi TBMM'nin 85. Kuruluş Yıldönümü ile Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramının Kutlamaları Nedeniyle Yaptığı Konuşma
14. 14 Aralık 2005 Çarşamba 2006 Yılı Bütçe Kanunu Tasarısını Sunuş Konuşması
15. 27 Aralık 2005 Salı 2006 Mali Yılı Bütçe Tasarısının Tümü Üzerinde Yaptığı Konuşma
16. 27 Aralık 2005 Salı 2006 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısının Kabulü Nedeniyle Yaptığı Teşekkür Konuşması
17. 15 Aralık 2006 Cuma 2007 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısını Sunuş Konuşması
18. 25 Aralık 2006 Pazartesi 2007 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısının Tümü Üzerinde Yaptığı Konuşma
19. 23 Nisan 2007 Pazartesi TBMM'nin 87. Kuruluş Yıldönümü ile Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramının Kutlamaları Nedeniyle Yaptığı Konuşma
20. 31 Ağustos 2007 Cuma 60. Cumhuriyet Hükümetinin (II. Erdoğan Hükümeti) Programını Sunuş Konuşması
21. 23 Eylül 2007 Pazartesi Başbakan Recep Tayyip Erdoğan Tarafından Kurulan Bakanlar Kurulu Programı'nın Görüşülmesi
22. 4 Aralık 2007 Salı 2008 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/426)
23. 23 Nisan 2008 Çarşamba TBMM'nin 88. Kuruluş Yıldönümü ile Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramının Kutlamaları Nedeniyle Yaptığı Konuşma

24. 16 Aralık 2008 Salı 2009 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısını Sunuş Konuşması
25. 27 Aralık 2008 Cumartesi 2009 Yılı Bütçe Kanunu Tasarısının Kabulü Nedeniyle Yaptığı Teşekkür Konuşması
26. 23 Nisan 2009 Perşembe TBMM'nin Kuruluşunun 89. Yıldönümü ile Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramının Kutlamaları Nedeniyle Yaptığı Konuşma
27. 13 Kasım 2009 Cuma Demokratik Açılım Konusunda Genel Görüşme Açılmasına İlişkin Önerenin (8/11) Görüşmeleri Münasebetiyle Yaptığı Konuşma
28. 14 Aralık 2009 Pazartesi 2010 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısını Sunuş Konuşması
29. 25 Aralık 2009 Cuma Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın, Bütçenin Kabulü Nedeniyle Teşekkür Konuşması
30. 2 Şubat 2010 Salı Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın, Kırıkkale Milletvekili Osman Durmuş'un, Şahsına Sataşması Nedeniyle Konuşması
31. 23 Nisan 2010 Cuma TBMM'nin 90. Kuruluş Yıldönümü ile Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramının Kutlamaları Nedeniyle Yaptığı Konuşma
32. 13 Aralık 2010 Pazartesi 2011 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısını Sunuş Konuşması
33. 26 Aralık 2010 Pazar 2011 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısının Tümü Üzerindeki Son Görüşmeler Sırasında Yaptığı Konuşma
34. 26 Aralık 2010 Pazar 2010 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı ve 2009 Yılı Kesin Hesap Kanununun Kabulü Nedeniyle Teşekkür Konuşması
35. 23 Nisan 2011 Cumartesi TBMM'nin 91. Kuruluş Yıldönümü ile Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramının Kutlamaları Nedeniyle Yaptığı Konuşma
36. 8 Temmuz 2011 Cuma 61. Cumhuriyet Hükümetinin (III. Erdoğan Hükümeti) Programını Sunuş Konuşması

37. 11 Temmuz 2011 Pazartesi 61. Cumhuriyet Hükümetinin (IV. Erdoğan Hükümeti) Programı'nın Görüşmeleri Sırasında Yaptığı Konuşma
38. 13 Temmuz 2011 Çarşamba Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın, Bakanlar Kurulunun Güvenoyu Alması Dolayısıyla Teşekkür Konuşması
39. 23 Nisan 2012 Pazartesi TBMM'nin Kuruluşunun 92. Yıldönümü ile Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramının Kutlamaları Nedeniyle Yaptığı Konuşma
40. 10 Aralık 2012 Pazartesi 2013 Mali Yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/698)
41. 20 Aralık 2012 Perşembe 2013 Yılı Bütçe Kanunu Tasarısının Kabulü Dolayısıyla Teşekkür Konuşması
42. 23 Nisan 2013 Salı TBMM'nin 93. Kuruluş Yıldönümü ile Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramının Kutlamaları Nedeniyle Yaptığı Konuşma

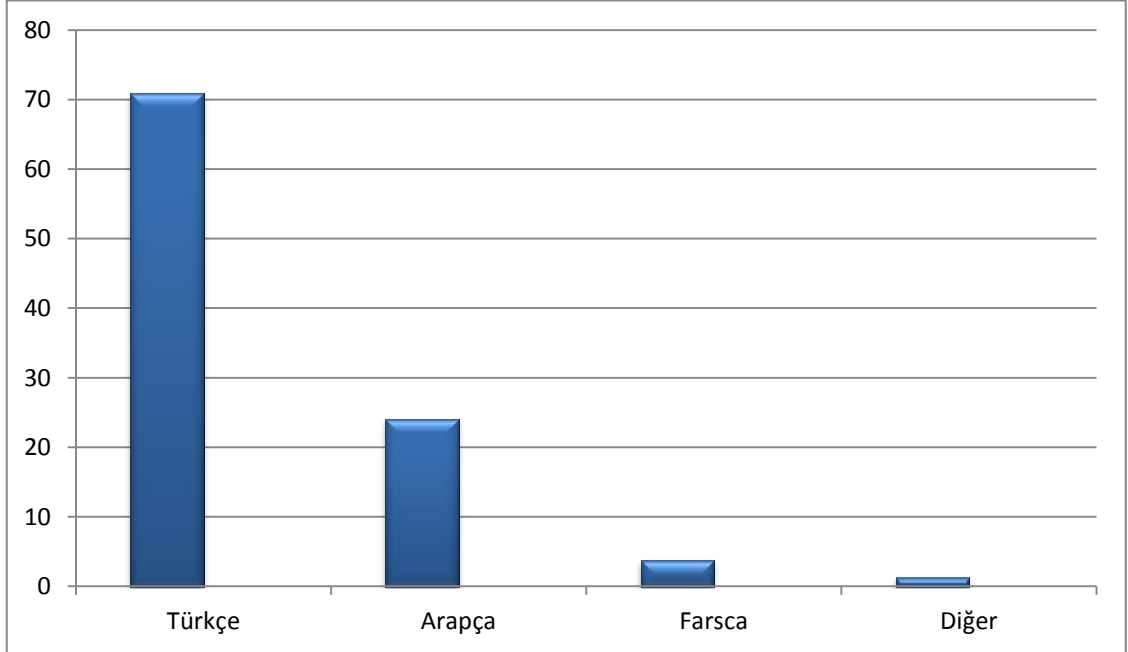
4.1. Yabancı Sözcükler

İnönü'nün konuşma metinlerinde yaptığımız incelemeyi aynı şekilde metin seçimi yöntemiyle Erdoğan'ın konuşma metinleri üzerinde de yaptık. 13 Temmuz 2011 Çarşamba Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın, Bakanlar Kurulunun Güvenoyu Alması Dolayısıyla Teşekkür Konuşması adlı metinde geçen kelimelerin tablosu şu şekildedir:

SIRA	KELİME	KÖKEN
1	ad	Türkçe
2	ait	Arapça
3	alt	Türkçe
4	başar-	Türkçe
5	başkan	Türkçe
6	beraber	Farsça
7	beraber	Farsça
8	beraberlik	Türkçe
9	bil-	Türkçe
10	bir	Türkçe
11	bir	Türkçe
12	bir	Türkçe
13	birlik	Türkçe

14	birlik	Türkçe
15	bu	Türkçe
16	bu	Türkçe
17	bu	Türkçe
18	bura	Türkçe
19	bura	Türkçe
20	bura	Türkçe
21	büyük	Türkçe
22	çatı	Türkçe
23	çık-	Türkçe
24	çok	Türkçe
25	çok	Türkçe
26	çok	Türkçe
27	dayanışma	Türkçe
28	değerli	Türkçe
29	duygu	Türkçe
30	egemenlik	Eski Yunanca
31	et-	Türkçe
32	et-	Türkçe
33	gelecek	Türkçe
34	göster-	Türkçe
35	güven	Türkçe
36	hep	Farsça
37	hükümet	Arapça
38	içeri	Türkçe
39	iddia	Arapça
40	ilgi	Arapça
41	imtihan	Arapça
42	imtihan	Arapça
43	inan-	Türkçe
44	kabul	Arapça
45	kayıt	Arapça
46	kutlu	Türkçe
47	medeniyet	Arapça
48	millet	Arapça
49	milletvekili	Arapça
50	muasır	Arapça
51	mücadele	Arapça
52	ol-	Türkçe
53	ol-	Türkçe
54	ol-	Türkçe
55	oylama	Türkçe
56	ön	Türkçe

57	önem	Türkçe
58	özellik	Türkçe
59	saygı	Türkçe
60	sayın	Türkçe
61	sevgi	Türkçe
62	seviye	Arapça
63	siz	Türkçe
64	sonuç	Türkçe
65	sun-	Türkçe
66	süreç	Türkçe
67	şahıs	Arapça
68	şart	Arapça
69	tekrar	Arapça
70	teşekkür	Arapça
71	teşekkür	Arapça
72	Türkiye	Türkçe
73	ülke	Türkçe
74	üst	Türkçe
75	ver-	Türkçe
76	ver-	Türkçe
77	yap-	Türkçe
78	yoğun	Türkçe
79	yönelik	Türkçe

İncelediğimiz metinde geçen kelimelerin %70,88'i Türkçe, %24,05'i Arapça, %3,79'u Farsça olarak karşımıza çıkmaktadır.

4.2. Çeviri Sözcükler

Bir önceki alt başlıkta belirttiğimiz gibi, çalışmamızın konusu dilimize has söyleyişler ve kullanım alanlarının geniş bir kitleyi kapsadığını belirtmek olduğu için bu alt başlıkta yer alabilecek öğelerin üzerinde durmadık.

4.3. Kalıplaşan İfadeler

Kalıplaşan ifadeler; ünlü bir kişi, devlet adamı, yazar, düşünür tarafından söylenmiş, halk tarafından bilinen ve kullanılan kalıp ifadedir. Bu kullanımlar belirli durumlarda anlatımı güçlendirmek, yaşanan olayı anımsatmak için kullanılan özlü sözler, özdeyişlerdir. Kimin tarafından söylendiği bilinir.

İncelediğimiz metinlerde karşımıza çıkan kullanımlar şu şekildedir:

Bayrakları bayrak yapan üzerindeki kandır, toprak eğer uğruna ölen varsa vatandır. 258: Mithat Cemal KUNTAY'ın şiirinden alıntıdır.

“Biz bu yola çıkarken “Bayrakları bayrak yapan, üstündeki kandır. Toprak, eğer uğruna ölen varsa vatandır.” diyerek çıktık, böyle çıktık.”

Bazılarının gözü vardır göremez, kulağı vardır duyamaz. 278 : Araf suresi/179. Ayet.

“Ama bazılarının gözü vardır göremez, kulağı vardır duyamaz, dili vardır gerçeği, hakkı konuşamaz; siz, onlardansınız!”

Dostluk ve kardeşlikte akarsu gibi ol. 188: MevlanaCelaledin Rumi'ye ait bir sözdür.

“Dostluk ve kardeşlikte akarsu gibi ol” dedim”.

Düne ait ne varsa dün de kaldı cancağzım, bu gün yeni şeyler söylemek lazım. 187: MevlanaCelaledin Rumi'ye ait bir sözdür.

“Ben, “düne ait ne varsa dün de kaldı cancağzım, bugün, artık, yeni şeyler söylemek lazım” diyen Mevlana terbiyesiyle konuşmak istiyorum.”

Egemenlik (Hakimiyet) kayıtsız şartsız milletindir. 394, ..., 613: Mustafa Kemal ATATÜRK'e ait bir sözdür.

“İnanıyorum ki Türkiye Büyük Millet Meclisi “Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir” düsturunu muhafaza etmek, bu ülkenin gereklerini yerine getirmek noktasında, vazifesinin de sorumluluğunun da bilincindedir.”

Hafızayı beşer nisyan ile malumdur 198: Muallim Naci’ye atfedilen bir sözdür.

“Hafızai beşer nisyan ile maluldür derler.”

Hakkıdır, hakka tapan milletimin istiklal. 100: Mehmet Akif ERSOY’a ait bir sözdür.

““Hakkıdır, Hakk’a tapan milletimin istiklal” şiarı temel düsturları oldu. “

Halep oradaysa arşın burada 196, 199: Nasrettin Hoca’nın hikayelerinden dilimize yerleşmiş bir kalıp sözdür.

“— Bak, Halep ordaysa arşın burada.”

Hataları örtmede gece gibi ol. 188: MevlanaCelaleddin Rumi’ye ait bir sözdür.

“”Hataları örtmede gece gibi ol.” dedim.

İnsanı yaşat ki devlet yaşasın. 439, ..., 542: Şeyh Edebalı’ye ait bir sözdür.

“Yedi yüz yıl önce Şeyh Edebalı’nın ifade ettiği gibi, millet olarak bizim idare anlayışımız “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın” ilkesi üzerine kuruludur.”

İnsanı yücelt ki devlet yücelsin. 159, 439: Şeyh Edebalı’ye ait bir sözdür.

““İnsanını yücelt ki devlet yücelsin” mantığının esası budur. Biz onun için buradayız.”

Komşusu açken tok yatan bizden değildir. 440: Hz. Muhammed (sav)’e ait bir sözdür.

““Komşusu açken tok yatan bizden değildir” anlayışıyla bir tas çorbayı komşumuzla paylaşabilme anlayışını gösterebilen bir halkız.”

Öfkede ölü gibi ol. 188: MevlanaCelaleddin Rumi’ye ait bir sözdür.

“”Öfkede ölü gibi ol.” dedim.”

Sevgide güneş gibi ol. 188: MevlanaCelaleddin Rumi’ye ait bir sözdür.

“Neydi onlar; “sevgide güneş gibi ol” dedim.”

Tevazuda gece gibi ol. 188: MevlanaCelaleddin Rumi’ye ait bir sözdür.

“Tevazuda gece gibi ol.” dedim.”

Ya olduğun gibi görün, ya görüldüğün gibi ol. 188: Mevlana Celaleddin Rumi'ye ait bir sözdür.

“Her ne olursan ol ya olduğun gibi görün ya görüldüğün gibi ol” dedim.”

Yurtta sulh, cihanda sulh. 320, 435: Mustafa Kemal ATATÜRK'e ait bir sözdür.

“Gazi Mustafa Kemal, ülkenin etrafına duvarlar örmemiş, ülkenin ufkunu daraltmamış, tam tersine, “yurtta sulh, cihanda sulh” diyerek, Türkiye'yi büyütmenin mücadelesine, istikbal mücadelesine yoğunlaşmıştır.”

4.4. Kullandığı Deyimler

Konuşma metinlerinde tespit ettiğimiz bu deyimler, TDK tarafından anlamlandırılmış deyimlerdir. Tespit edilen bu kullanımlar TDK Deyimler Sözlüğü esas alınarak anlamlandırılmış, kullanımlar içinde geçtiği cümleler ile birlikte verilmiştir.

Adım atmak 6,21: Bir işe ilk kez girişmek.

“Millî çıkarlarımız ile Avrupa Birliği ilkeleri arasındaki uyum gözetilerek yürütülen müzakereler sonucunda, millî çıkarlarımız ve millî davamız en iyi şekilde korunarak, Avrupa Birliği değerleri zeminine güçlü bir adım atılmıştır aslında.”

Ayak diretme 436: Zorlamak.

“Emin olun ki bu anlayış, Atatürk'ün diplomatik temaslarına da, dünyada sulh anlayışına da karşı gelir, ayak diretirdi.”

Ağrına gitmek 114: Gücüne gitmek.

“Bana derken, şahsımı kastetmiyorum zaten, Türkiye'ye bu söylendiği için ağrırıma gidiyor.”

Ahde vefa göstermek 100:Sözünde durmak.

Bu ifade, tabîf, çok önemli; inanıyorum ki, ahde vefa göstermek suretiyle, hiçbir tereddüte mahal bırakmayacak bu kelimeye, zannediyorum uyulacaktır.

Altında kalmak 78:Ezilmek.

Her kim bu yanlış yaparsa, altında kalır ve tarihe karşı mahcup olur.

Altını çizmek 29:Belirtmek.

Ve değerli arkadaşlar, burada bir gerçeğin daha altını çizmek zorundayım, o da şudur: Konuşmamın başından itibaren zikrettiğim veriler, son beş yıldır Türkiye ekonomisinde yaşanan gelişmeleri ve iyileşmeleri bütün açıklığıyla ortaya koymakta ve ekonomide son beş yılda sağlanan gelişmeler, siyasette son beş yıldır tesis edilen istikrardan soyutlanamaz.

Aslı astarı olmamak 504:Doğruluğu bulunmamak.

Sürekli olarak bunu tekrar edenler oldu. Elinde aslı astarı olmayan belgeleri sallayanlara...

Bağrına basmak 550: Kucaklamak.

Bu tür taslakları alır bağrına basar mı?

Belden aşağıya vurmak 189: Kural dışı saldırmak.

Burada anlatacağın, millet dinlesin, biz de dinleyelim ve şurada, bu müzakereler esnasında, dinlediğim günler, çok enteresandır, yattınız kalktınız, sadece, Bakanım belden aşağı vurmaktan başka bir iş yapmadınız...

Boyun eğmek 10:Katlanmak.

Vatandaşlarımız, kimi zaman, haklarını mahkemelerde aramak yerine “ihkak-ı hakka” kalkışmakta ya da yargı dışı organizasyonları devreye sokmakta veya umutsuz bir şekilde, hak aramaktan vazgeçerek haksızlığa boyun eğmektedir.

Boyunduruk altına alınmak 151: Baskı altına alınmak.

Seksen beş yıl önce bu çatı altında toplanan kahramanlar, bu milletin şartlar ne olursa olsun asla boyunduruk altına alınamayacağını, asla tutsak edilemeyeceğini ilan ettiler.

Çarçur etmek 506: Harcamak.

Türkiye’de AK PARTİ iktidarıyla birlikte “seçim ekonomisi” kavramı tedavülden kalkmıştır zira seçim ekonomisi ve popülizm açık açık milletin kaynaklarını çarçur etmek, milletin emanetine haksızlık etmektir.

Dokundurma 631: Laf çarptırma.

“Teğet geçmek de bir dokundurmadır yani bir zarar orada verecek zaten.”

Ekmeğine yağ sürmek 551:İstmeden birinin işine yarayacak şekilde davranmak

“Bu, terörün ekmeğine yağ sürmek değil midir?”

Elden gitmek 629: Yitirmek.

On yıllar boyunca Türkiye, yapay tartışmalarla, sanal korkularla kendi milletini, kendi evladını iç düşman ilan eden, “Cumhuriyet tehlikede”, “Laiklik elden gidiyor”, “İrtica geliyor” diyerek paranoya üreten bir zihniyetle enerjisini kaybetti.

Elenmek 10:Saf dışı kalmak.

“Merkezî yönetimdeki gereksiz kuruluşlar elenecek, benzer işlevler gören yapılar birleştirilecek ve kuruluş içi yönetim kademeleri azaltılarak işlemler basitleştirilecektir.”

Elini taşın altına koymak 127:Sorumluluk üstlenmek

Özgürlükler, insan hakları, hukukun üstünlüğü, demokrasinin en geniş manada kavranması, hepimizin elimizi taşın altına koymamıza bağlıdır

Fildişi kulelerden bakmak 35:Herkesi küçümseyip kendini farklı görmek

“Toplumsal taleplere sırtını dönmüş olarak, fildişi kuleden milleti seyretmek suretiyle siyaset olmaz.”

Gocunmak 187: Çekinmek.

Kaldı ki “ya olduğun gibi görün ya görüldüğün gibi ol” ifadesi benim ifadem değil; bu ifade Mevlana’ya ait bir ifadedir ve yarası olan gocunur, niye gocunuyorsun.

Göğsünü germek 509: Kendine güvenmek.

Şu geçtiğimiz sekiz yıldır benim gurbetçi kardeşim, benim soydaşım, benim vatandaşım gittiği her yerde göğsünü gere gere Türk’üm diyor,

Göğsünü kabartmak 290:Övünmek.

“Bu yükseliş, bu kalkınma seferberliği sizin de göğsünüzü kabartmıyor mu?”

Gözden kaçırılmak 35:Dalgınlıkla görmemek

“Değerli arkadaşlar, bakın bir gerçeği gözden kaçırmayalım, o da şu: Bir, bir defa Telekom satışı bir rekordur. Bakın, o günkü gazetelerin başlıkları: “Bu bir rekor.” O günkü gazetelerin başlığı. “En büyük satış.””

Göz yummak 553: Bağışlamak

Değerli kardeşlerim, biz, ne tahriklere geleceğiz ne de bu kirli tezgâhlara göz yumacağız.

Gözden geçirmek 454:İncelemek

Eylemlerde istismar edilen çocukların hukuki durumunu yeniden gözden geçirdik ve üniversitelerimizin attığı adımlar, hakikaten bizleri de bu atılan adımlar doğrusu imrendiriyor.

Heba etmek 299:Ziyan etmek

Türkiye'nin enerjisi, heyecanı, zengin kaynakları, dinamik ve genç nüfusu gereksiz tartışmalarla, gereksiz müdahalelerle âdeta heba edilmiştir.

İki yakası bir araya gelmek 375: Borçtan kurtulmamak

Bunu yapmazsak, Türkiye'nin iki yakasını bir araya getirmeyen o eski popülist politikalara geri dönmüş oluruz.

İnce eleyip sık dokunmak 79: Bir şeyi bütün ayrıntılarıyla incelemek, gözden geçirmek

Irak Halkının büyük acılar yaşamasına engel olamadık; ama her aşamada, doğru kararlar vermek için kılı kırk yaran, ince eleyip sık dokuyan bir yol izledik.

Kan ağlamak 266: Büyük bir üzüntü içinde bulunmak.

Çiftçi kan ağlıyor” diyenlere verilecek, herhâlde, en net cevap budur.

Kaşıkla verip kepçe ile almak: Acısını çıkarırcasına davranmak.

Enflasyon bu ülkede üç haneli rakamlara kadar yükseldi, bütçe açığında rekorlar kırıldı, faizler astronomik seviyelere tırmandı, arka arkaya gelen zamlar,

isabetsiz tedbirler neticesinde milletin beli büküldü, âdeta kaşıkla verilen kepçeyle geri alındı.

Kendine gelmek 97: Ayılmak

“Türkiye kendine gelmiştir, Türkiye kendi gücünün farkına varmıştır, Türkiye bir kere daha imkânsız görüneni başarmıştır ve biz hepimiz, hep birlikte bu muhteşem gemideyiz.”

Kılı kırk yarmak 79,122: Ayrıntılı bir şekilde incelemek

“Bunun için “ben yaptım oldu” demiyoruz, her işimizde kılı kırk yarıyoruz.”

Kolları sıvamak 124: İstekle hazırlanmak

“Şimdi, yeni bir başlangıç yapıyoruz, yeniden kolları sıvıyoruz.”

Kökünü kazımak 76: Yok etmek

“Yolsuzlukların kökünü kazıyarak, üretimi şahlandırarak, rekabeti koruyarak ülkemize hizmet edeceğiz. “

Kulak vermek 36: Önemsemek

“ Sivil toplum örgütlerimizle birlikte olmaya, onların seslerine kulak vermeye özen gösterdik. “

Kulp takmak 141: Kusur bulmak.

“Hemen buna bir kulp takılmaya, bu kadrolaşma... “

Ortaya koymak 43: Yapmak.

“Nedir bu; bu, demokratik bir niteliğin ifadesidir ve bu, demokratik bir nitelik ortaya koymaktadır.”

Öne çıkmak 34: Diğerlerinden daha iyi olmasından dolayı dikkat çekmek

“Yapılan kamuoyu yoklamalarında, halk nezdinde itibarı en düşük olan kurum olarak siyaset kurumu öne çıkmaktaydı.”

Peşkeş çekmek 174: Verilmemesi gereken bir şeyi uygunsuz bir amaçla veya yersiz olarak birine vermek.

“ Yani, biz, ülkemizin millî çıkarlarını hiçbir zaman, kimseye, Avrupa Birliği noktasında peşkeş çekemeyiz.”

Seferber olmak 33: Bir iş bir amaç için bütün olanakları ile girişmek.

“Bu yükseliş, bu kalkınma seferberliği sizin de göğsünüzü kabartmıyor mu?”

Sakız gibi çiğnemek 226: Sık sık tekrar etme

“Sayın Baykal, şu ifadenize çok üzüldüm, ikide bir, sakız gibi çiğniyorsunuz: “Hikmetyar’ın önünde diz çökmek” filan...”

Temize çekmek 508: Yaşanılan hoş olmayan olayları unutmak.

“AK PARTİ, siyaseti temize çeken bir partidir.”

Tepeden bakmak 76: Küçümsemek.

“Halka tepeden bakmak, halkın görüşlerini, taleplerini, beklentilerini dikkate almadan politika üretmek, günümüz demokrasi anlayışı açısından imkânsız hale gelmiştir.”

Tereciye tere satmak 184,354: Birine çok iyi bildiği bir şeyi öğretmeye kalkmak.

“Burada birbirimizi aldatmayalım, tereciye de tere satmayalım, kusura bakmayın.”

Ter dökmek 624: Zahmet çekmek.

“Bugün aydınlık bir Türkiye için ter dökmeyenler, fedakârlıkta bulunmayanlar, cesaret sergilemeyenler çocuklarımıza bugünkünden daha iyi bir Türkiye emanet edemezler.”

Topa tutmak 553: Kötü eleştiri amaçlı saldırmak.

“Bir kaşık suda fırtına koparmanın, durumdan vazife çıkarmanın, Hükûmeti topa tutmanın hiçbir siyasetçiye de faydası yoktur, olmayacaktır.”

Topu taca atmak 44: Konuşulan konuyu saptırmak.

“Özellikle de, Irak ve Kıbrıs gibi millî siyaset ve millî mutabakat gerektiren konularda Cumhuriyet Halk Partisinin topu taca atma anlayışını da anlamış değilim!”

Ümüğünü sıkamak 407:Boğmak.

Ve şimdi burada IMF’in uluslararası camiadaki bu akreditasyon gücünü Türkiye kullanabilir, kullanılmalıdır, ama bunu kullanırken biz asla –o gün de söyledim, ondan dolayı da mutluyum, ümüğü sıkmayı da öğrendiler, bu da güzel bir şey- Türkiye’nin ümüğünü sıkırmayız

Yangına körükle gitmek 445: Gerginliği artıracak biçimde davranmak.

“ Yangına körükle gitmeyi siyasetine uygun görenler de olabilir, ama böyle bir siyaset milletimizin birlik ve bütünlüğüne güç katmaz.”

Yaslanmak 4,122: Güvenmek.

“Bunun için “siyaset ya da yönetim millete yaslanmalı, milletin rızasını almalı, milletin rızasının hilafına adım atmamalı” diyoruz.”

Yıldızı parlamak 127: Ün kazanmak.

“Türkiye’nin ülkelerden bir ülke olmadığı, içine kapanan, kendi sorunlarıyla bile baş edemeyen bir konumdan kurtularak yıldızı parlayan bir bölgesel güç olduğu daha iyi görülüyor.”

Yola koyulmak 101: Yola düzölmek.

“Onlara, karabulutlarını tamamen dağıtmış, gelişme hedefleri için yola koyulmuş, umudun yeniden yeşerdiği bir Türkiye borçluyuz.”

Zil takip oynamak 169: Çok sevinmek.

“Olur, takip edersin onu da; arzuna nail olursun; o zaman da zil takip oynarsın!”

Zincir vurmak 100 : Özgürlüğünü elinden almak.

“O kahramanlar ki, esaret nedir bilmeyen bu millete zincir vurmaya çalışmanın nasıl boş bir çaba olduğunu bir kez daha dünyaya gösterdiler.”

4.4.1. Deyim Olarak Değerlendirilen Kullanımlar

Yaptığımız metin incelemelerinde deyim olarak sıralayabileceğimiz, ancak TDK tarafından anlamlandırılmayan ögeler bu başlık altında incelenmiştir. Bu başlık altındaki ögeler, geçtikleri cümlenin bağlamında anlamlandırılmıştır.

Ademe mahkum etmek 192: Yok saymak, görmezden gelmek.

“Ve bilirsiniz ki, millet nasıl ademe mahkûm ettiyse, bundan sonra da edecektir; ama şunu bilmemiz lazım; şu anda, Türkiye’de, artık, kriz dönemi yok, o bitti.”

Ağlanacak hale gülmek 207:Kötü bir halde olup halin farkına varmamak.

“Ben, nasıl gülüyorsunuz, hayret ediyorum; ağlanacak halinize gülüyorsunuz!

Ayakta durmak 25:Varolmaya devam etmek.

“Yaşanan bütün olumsuzluklara ve ekonomik sıkıntılara rağmen toplum olarak ayakta duruşumuzu, büyük çapta sağlam aile yapımıza borçlu olduğumuz açıktır.”

Aynı kefeye koymak 622: Bir tutmak.

“Bakınız, benim, değerli arkadaşlarım, şahsımla alakalı konuda, şu andaki yargılananlarla beni aynı kefeye koyma yanlışına, bedbahtlığına düşüyorsunuz.”

Bardağın boş tarafından bakmak 111: Olumsuz yönünü ön plana çıkarmak.

“Tabiî, sizler, hep bardağın boş tarafına bakmaya alıştığınız için, olaya, yine, böyle bakıyorsunuz.”

Derdi ile dertlenmek 156: Yakından ilgilenmek.

“Biz, oraların derdiyle dertlenerek geldik.”

Girdaptan çıkarmak 73: İçinde bulunduğu kötü durumdan kurtarmak.

“Bu kaynak sayesinde, bir yıl gibi kısa bir zaman içinde, Adalet ve Kalkınma Partisi Türkiye’yi bir girdaptan çıkarmıştır.”

Gömlek giydirmek 118: Üstünü kapatıp başka anlamlar yüklemek.

“Bunlardan, tabiî, hiç rahatsız olmaya gerek yok; ama bunlara da, lütfen, bir kılıf giydirmeye, gömlek giydirmeye çalışmayalım.”

İrapta yeri yok olmak 438:Hiçbir değeri ve önemi yoktur.

“Sizin irapta yeriniz yok.”

Kara bulut gibi çökmek 36:Yapışmış, zorla yerleşmiş.

“Milletimiz, AK Partinin siyasî yaklaşımlarını ve siyaset üslubunu taleplerinin ve özlemlerinin bire bir karşılığı olarak görmüş ve yıllar boyunca bu ülkenin üstüne kara bulut gibi çökmüş köhne siyaset tarzını defterden silmiştir.”

Kargayı kılavuz yapmak 381:Yanlış kişiyi önder seçmek, izinden gitmek.

“Şimdi, her zaman söylüyorum: Kargayı kılavuz yapmayacaksın, çok sıkıntıları olur.”

Kılıf uydurmak 260:Bahane bulmak.

“Ona da bir kılıf uydurmaya çalışacaksınız.”

Kitabın arasından konuşmak 411:Pratik bilmeden teoriyle konuşmak.

“Sen çarşı pazarı bilmezsin, sadece kitabın arasından konuşursun.”

Kökünden söküp atmak 86:Tamamıyla ortadan kaldırmak.

“Biz, bu meseleyi, taraflarla anlaşarak, kökünden söküp attık.”

Minderine çekmek 208:Tahrik ederek kendi seviyesine düşürmek, tartışmak istediği noktaya çekmek

“Bakın, ben, size bütçeyi konuşuyorum, siz ise sabote ediyorsunuz; beni kendi minderinize çekmek istiyorsunuz...”

Nabza göre şerbet vermek 554: Karşısındakinin duymak istediklerini söylemek.

“Şimdi, değerli arkadaşlar, ana muhalefet Genel Başkanı nereye gitse, kiminle görüşse, kime hitap etse nabza göre şerbet veriyor, Kafdağı'nın arkasındakileri de vadediyor.”

Önünü açmak 35: Yol vermek.

“Seçilme yaşını yirmi beşe düşürerek gençlerin siyasete daha fazla katılımının önünü açtık.”

Umut bağlamak 128: Bir şeyden umutlanmak.

“ Farklı kültür ve inançlardan gelen insanların evrensel değerler çerçevesinde bir arada yaşama birbirini tanıma ve birbiriyle zenginleşme yolunda edineceği bu büyük tecrübeye değer veriyor, dünyanın geleceği adına umut bağlıyoruz; çünkü biz, öz değerlerimizi, insanlık adına benzer tecrübeleri bizzat yaşayarak zenginleşmiş, olgunlaşmış, aydınlanmış bir geçmişten bu gücü alıyoruz.”

Üzerini örtmek 603: Unutturmak.

“Seçim öncesinde milletimize taahhüt ettiğimiz hiçbir vaadi unutmuş değiliz, üzerini örtmüş değiliz.”

Yeni soluk getirmek 4: Rahatlatmak.

“Yeni “muhafazakâr demokrat” çizginin, muhafazakârlığın genlerine ve tarihî kodlarına uygun şekilde, ama siyaset yaptığımız coğrafyanın toplumsal ve kültürel geleneklerine yaslanarak ortaya konması, Türk siyasetine yeni bir soluk getirecektir.”

Yetişemediği üzüme koruk demek 617: onun gibi olmadığı için kötülemek.

“Herkes dünyada birinci olan Türkiye’yi konuşuyor, siz ise yetişemediğiniz üzüme “Koruk” diyorsunuz.”

Zikzak yaptırmak 612: Gelgit yaşamak, istikrarsızlık.

“Ve bu aziz millet, bu sevgili millet AK PARTİ’ye zikzak yaptırmadı, hep tırmandırdı.”

Zincirlerini kırmak 141: Ataletten kurtulmak.

“Oysa Türkiye, zincirlerini kırmıştır, atılıma geçmiştir ve onu durdurmak hiç kimsenin harcı değildir.”

4.5. Kullandığı Atasözleri

Ayağını yorganına göre uzat: 116

“ Kamu harcamalarında, ilk kez, ayağımızı yorganımıza göre uzatıyoruz, yerli ve yabancı yatırımcıların güvenini zedeleyecek yanlış adımlardan kaçınıyoruz; ekonominin bütün aktörlerinin önlerini bu vesileyle görmesini sağlıyoruz.”

Bekara karı boşamak kolay :515

“Bekâra karı boşamak kolay! İşi yap, işi!”

Benim adım Hıdır elimden gelen budur:562

“Değerli arkadaşlarım, acaba Sayın Genel Başkanın adı o zaman farklı mıydı veyahut da Sayın Genel Başkanın adı o zaman Hıdır mıydı? Benim adım Hıdır, elimden gelen budur. Böyle mi diyeceğiz?”

Borç yiğidin kamçısıdır: 82, 143

“ Hani “borç yiğidin kamçısıdır” derler ya; kamçı yiğidin elinde olursa, o borcun anlamı var; ama yiğidin elinde olmazsa, onun hiçbir anlamı yok, daha önce olduğu gibi.”

İş bilenin kılıç kuşananın: 177

“Evet, iş bilenin, kılıç kuşananındır; ne dersiniz deyin.”

Marifet iltifata tabidir: 511

“ Belki görürsünüz de, marifet iltifata tabidir, bir teşekkür edersiniz ama böyle bir şeyiniz de yok tabii.”

Vurun abalıya :367

“Görüyorum ki, burada, sadece “vurun abalıya” mantığıyla konuşmalar var.”

Yarası olan gocunur : 187

“Kaldı ki “ya olduğun gibi görün ya görüdüğün gibi ol” ifadesi benim ifadem değil; bu ifade Mevlana’ya ait bir ifadedir ve yarası olan gocunur, niye gocunuyorsun.”

4.6. Kullandığı Terimler

Kelime hazinemizin bir başka alanı ise terim olarak kabul ettiğimiz sözcüklerdir. Meslek dalları, spor, sanat ve bilim ile ilgili kavramları karşılayan terimler, TDK tarafından ıstılah olarak da adlandırılmıştır.

Sözcüklerin; temel, mecaz, yan anlamlarının dışında bir de terim anlamları mevcuttur. Günlük hayatta kullandığımız bir kelime, gümle içindeki bağlama ve kullanıldığı anlama göre terim sayılabilmektedir.

Kesin olarak sınırlarını çizemediğimiz terimler, incelenen metinlerde kullanıldığı alanlarla birlikte şu örneklerle karşımıza çıkmaktadır:

Ambargo 607: Ekonomi ve uluslararası hukuk ilgili terimdir. Yasal yasaklar anlamındadır

“Gazze’ye yönelik ambargoyu kaldırmadıkça iki ülke arasında ilişkilerin normalleşmesi düşünülemez.”

Anapara 524: Ekonomi ile ilgili terimdir. Paranın faiz katılmamış bölümü anlamındadır

“... 11,4 katrilyona ulaşan alacağının 1,4 katrilyonluk anaparasını hemen ödedik.”

Bypass 159: Tıp terimidir. Tıkanan kalp damarı yerine yeni damar takılmasıdır.

“Geçen Ankara’da bir hastanenin açılışına gittik ve Tokat’tan oraya gelmiş olan bir hasta; kalp ameliyatı olmuş, By-Pass.”

Deatweight 350: Lojistik yönetimi terimidir. Bir geminin yük ve diğer ağırlıklar dahilongton cinsinden taşıyabileceği en fazla ağırlık demektir.

“2015’e kadar gemi inşa sektörünün bağlanması bu dönemdeki bir sıçramadır ve bu sıçrama şu anda yeni, bu sektördeki, adımların atılmasını sağlamıştır ve ilk defa Türkiye 150 bin deadweight ton gemi kızağa çekecek noktaya gelmiştir.”

Devalüasyon 125: Ekonomi ile ilgili terimdir. Değer düşümü demektir.

“Buyurun: “Devalüasyon piyasaya karabulut gibi çöktü.”

Enflasyon 49: ekonomi ile ilgilidir. Yaşam pahalılığı anlamındadır.

“Enflasyondan faizlere, dış ticaretten uluslararası yatırımlara, turizm gelirlerinden ücretlere, bölünmüş yollardan dersliklere...”

Gayrisafi milli hasıla 82: Ekonomi ile ilgilidir. Toplam bir yıl içerisinde bir ülke vatandaşları tarafından üretilen mal veya hizmetlerin piyasadaki değeri.

“Tabii, burada bir başka konu daha var. O da, şu anda, Türkiye, bütçe açığının gayrisafi millî hasılaya oranı bakımından, 2002 yılında, 25 Avrupa Birliği ülkesine göre sıralamanın en üstünde yer alıyor.”

İthalat 46, 632: Ekonomi ile ilgilidir. Dış alım demektir.

“Diğer bir sorunlu alan da, ithalat ve ihracattaki dengesizliktir.”

İhracat 46..., 632: Ekonomi ile ilgilidir. Dış satım demektir.

“36 milyar dolardan devraldığımız ihracat buraya çıkarken, sadece belli ülkelere değil, dünyanın en ücra, en uzak ülkelerine kadar ulaştık.”

İskonto 326: Ekonomi ile ilgilidir. İndirim anlamındadır.

“Türk lirası cinsinden iskontolu Devlet İç Borçlanma Senetlerinin faiz oranı 2002 yılı Ekim ayında yüzde 64 iken, 2006 yılı Nisan ayında yüzde 14'e gerilemiştir.”

Jeotermal 591: Coğrafi terimdir. Yeraltından geçtiği için ısısı yüksek olan su demektir.

“Önümüzdeki dönemde maden aramalarını artırmaya ve jeotermal potansiyelimizi geliştirmeye de devam edeceğiz.”

Kanal 623: Coğrafi terimdir. Su yolu anlamındadır.

“KANALİSTANBUL Projesi'yle İstanbul'un batısında, Karadeniz ile Marmara Denizi arasında bir kanal inşa edeceğiz.”

Kdv 94: Ekonomi ile ilgili bir terimdir. Harcamalar üzerinden alınan bir vergi türüdür.

“Dar gelirli vatandaşlarımızın tüketim kalıpları içerisinde önemli paya sahip olan temel gıda ve ilaçta KDV indirimine gidilmiştir.”

Kilovat 92: Fizik terimidir. Değeri 1000 vat olan güç birimi anlamındadır.

“Meskenlerde 150 kilovat/saati aşan her kilovat/saat için 50 zamlı tarife uygulamasına son verdik.”

Liberalleşme 15: Siyasal terimdir. Devlet müdahalesinin ortadan kalkması demektir.

“Değerli Milletvekilleri, ekonomik programımızın ana unsurları, makroekonomik istikrar, mikroekonomik liberalleşme ve dışa açılmadır.”

Makroekonomi 15: İktisat terimidir. Toplam üretim, tüketim, gelir ve isdihtam gibi toplam büyüklükleri inceleyen ve çıkarımlar yapan alt daldır.

“Değerli Milletvekilleri, ekonomik programımızın ana unsurları, makroekonomik istikrar, mikroekonomik liberalleşme ve dışa açılmadır.”

Marka 21: Ekonomi terimi. Bir malın simgesi demektir.

“Patent, marka ve endüstriyel tasarımlarla ilgili haklar korunacak ve sınai mülkiyet alanında yapılacak yatırımlar desteklenecektir.”

Mikroekonomi 15: İktisat terimidir. Ekonomiyi üreticiler, tüketiciler, firmalar ve endüstriler düzeyinde inceler.

“Değerli Milletvekilleri, ekonomik programımızın ana unsurları, makroekonomik istikrar, mikroekonomik liberalleşme ve dışa açılmadır.”

Moratoryum 125: Ticaret terimidir. Borçlunun ödeyemediği borçlara plan önermesidir.

“Devalüasyonlu günleri hatırlayın, dalgalanan dövizleri hatırlayın, moratoryum endişelerini hatırlayın, Türkiye’nin iç ve dış borçlarının bir günde katlandığı günleri hatırlayın!”

Muhafazakâr demokrat 3: Siyasi terimdir. Adalet ve Kalkınma Partisinin sosyal ve siyasi alanda hakim bakış açısıdır.

“Değerli Milletvekilleri, AK Parti, siyasal kimliğini “muhafazakâr demokrat” olarak tanımlamaktadır.”

Nominal faiz 116: Ekonomi terimidir. Cari faiz oranına verilen addır.

“Göreve geldiğimizde, Türkiye’de nominal faiz yüzde 69’du; bakın, şu anda yüzde 21’e düştü.”

Otoriter 4: Metinde siyasal terim olarak kullanılmıştır. Kendisinden başka güç tanımayan demektir.

“Bize göre, sınırlandırılmayan, keyfiliğe ve hukuksuzluğa olanak sağlayan, katılımı ve temsili önemsemeyen, bireysel ve kolektif hak ve özgürlükleri hiçe sayan totaliter ve otoriter anlayışlar, sivil ve demokratik siyasetin en büyük düşmanlarıdır.”

Patent 20: Bir buluşun kime ait olduğunu bildiren belge demektir.

“Patent, marka ve endüstriyel tasarımlarla ilgili haklar korunacak ve sınai mülkiyet alanında yapılacak yatırımlar desteklenecektir.”

Prototip 513: mühendislik terimidir. İlk örnek demektir.

““Anka” adı altında insansız hava aracının prototip tasarımına ve imalatına başladık.”

Riziko 12: Ekonomi terimidir. Risk demektir.

“Zayıf ekonomik performansın nedenlerinin arasında, ahlakî riziko, tutarsız tercihler ve hatalı kaynak kullanımı, şoklara duyarlılık ve açıklık, etkinliği azalmış düzenleme-denetim ve yaptırım mekanizmaları ön sıralarda yer almaktadır.”

Totaliter 4: Siyasal terimdir. Baskıya dayalı devlet yönetimi demektir.

“Bize göre, sınırlandırılmayan, keyfiliğe ve hukuksuzluğa olanak sağlayan, katılımı ve temsili önemsemeyen, bireysel ve kolektif hak ve özgürlükleri hiçe sayan totaliter ve otoriter anlayışlar, sivil ve demokratik siyasetin en büyük düşmanlarıdır.”

Tüfe 87: Yıllık enflasyon değerindeki değişimi ölçmek için kullanılan ekonomi terimidir.

“Nemaları ise, TÜFE artı gelir getirecek şekilde taksitlendirerek, 2006 yılının sonunda bitecek şekilde planladık.”

Yeşil kart 160..., 589: maddi durumu yetersiz olanların başvuruyla aldıkları sağlık sisteminde kullanılan sistemdir. Sosyal ve ekonomik terim olarak değerlendirilebilir.

“Yeşil kart sahibi olan vatandaşlarımızın hizmet akdiyle ya da vergi kaydı olmadan esnaf olarak çalışmaları veya tarımsal faaliyette bulunmaları durumunda yeşil kartları iptal ediliyordu.”

4.7. Kullandığı Kalıp Sözcükler

Dil, tanımında belirttiğimiz gibi sosyalleşmek için vardır. Kalıp sözler, toplum ilişkileri sırasında sosyalleşmek adına kullanılan önemli ifadelerdir. Dilimiz kalıp sözler bakımından çok zengindir. Beddualar, dualar, dilek ve temennileri bu sözler ile karşımızdakine aktarırız. “Ağzına sağlık, kolay gelsin, güle güle git” gibi kalıp sözler dua ve temennileri ifade ederken; “Allah belanı versin, beter ol” gibi kullanımlar beddua ve kötü temenni anlamı taşımaktadır. Bu şekilde kullanımlar, Aksoy’a göre deyim olarak da değerlendirilebilir.

İncelediğimiz metinlerde, İsmet İnönü'nün konuşma sırasında muhatap olduğu, hitap ettiği kişiler ya da bahsettiği kişi ve durumlar hakkında kullandığı ilişki sözlerini anlamlandırma gereği duymadık.

Aferin : 169,...,507

“Bundan ayrıca gururlandım, aferin, gelişme var.”

Alkışlıyorum : 279

“ Ve kendisine çok teşekkür ediyorum, o seyahatte “UNIFIL” görevini sürdüren askerlerimizi de ziyaret etmiş, kendisini alkışlıyorum, tebrik ediyorum.”

Allah aşkına : 109,...,630

“Allah aşkına; insanımızın, yarınlarımızın teminatı adına yapılmıyor mu”

Allah mahcup etmesin :121

“Allah mahcup etmesin ve kolaylıklar versin diyorum.”

Allah'ın izniyle : 101,124

“Allah'ın izniyle, bütün zorluklarımızı tek tek aşarak, ülkemizi, en kısa zamanda, seksen dört yıl önce şekillenen millî iradeye yakışan bir gelişme çizgisine yeniden taşıyacağız; çağdaş uygarlık seviyesini yakalamakla yetinmeyecek, bu seviyeyi yakalamak isteyenlerin örnek alacağı bir ülke haline geleceğiz.”

Allah'tan acil şifalar diliyorum : 271

“Konuşmamın başında, Başkan Vekilimiz Sayın Ali Dinçer'e, geçirdiği kritik ameliyat dolayısıyla Allah'tan acil şifalar diliyorum.”

Aman yarabbi :196,645

“Aman ya Rabbim, bu nasıl siyasetçilik!”

Aşk olsun : 184

“Bir diğeri 22 Kasım 2004: Halkımız bu dört ayağı sağlam gördüğü zaman, güvenilir gördüğü zaman, Türk Milletini, yine, Türkiye’yi tutana aşk olsun.”

Başarılar diliyorum :314,...,574

“12 Haziran 2011 seçimleriyle Türkiye Büyük Millet Meclisinde temsil yetkisi alan bütün siyasi partileri ve siz Değerli Milletvekillerini yürekten tebrik ediyor, hep birlikte milletimize yapacağımız hizmetlerde başarılar diliyorum.”

Başı sağ olsun :106

“Bu arada, Irak Büyükelçiliğindeki görevlerine giderken, 17 Aralık günü saat 11.30’da Musul’da şehit edilen beş polisimize Allah’tan rahmet diliyorum, geride kalan ailesine sabırlar diliyorum, milletimizin başı sağ olsun diyorum ve yaralı kardeşimize de yine Rabbimden şifalar temenni ediyorum”

Başım gözüm üstüne :191

“Bir defa, sizlerin iyi niyetli uyarılarınızı kabul etmemem mümkün değil, kabul ederim, başım gözüm üstüne ve gereğini de yaparım; ama iyi niyetten yoksun olduğu zaman, kusura bakmayın, bunu kabul etmemiz de mümkün değil.”

Bayramınız mübarek olsun : 308

“Emeği geçen tüm arkadaşlarımı, huzurlarınızda kutluyorum, tebrik ediyorum; Kurban Bayramı’nız mübarek olsun, 2007 yılı hayırlı olsun diyorum.”

Büyük Atatürk: 100,151

“Bundan seksen beş yıl önce milletimizin istiklalini kazanması için bir araya gelerek bu Meclisi tesis eden ve bu çatı altında oluşan millet iradesiyle bu ülkeye özgür geleceğini kazandıran başta Büyük Atatürk olmak üzere ilk Meclisin tüm üyelerini saygıyla selamlıyorum.”

Canım :77,...,634

“Dolarla da konuşuruz; o kadar artık matematik biliyorsunuz canım, dolarla da hesabını yaparsınız.”

Çok şükür : 73,...,402

“Çok şükür, Türkiye sağlam, sağlıklı, dirençli, korunaklı ekonomik yapısıyla artık bu tür spekülasyonlara pabuç bırakmıyor.”

Değerli arkadaşlar :34,...,647

“Ayrıca, değerli arkadaşlarım, şurası çok önemli: 4’ü uçak, 19’u helikopter olmak üzere 23 hava ambulansı ile sağlık hizmetlerini sürdürüyoruz.”

Değerli milletvekilleri :3,...,652

“Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri; geçtiğimiz günlerde Denizli’de bir şehit annesi kendisini ziyaret edenlere şunu söylüyor, “Keşke” diyor, “Keşke bu süreç altı ay önce başlasaydı da Vedat’ım da şehit olmasaydı, yanımda olsaydı.””

El insaf :165

“ El insaf! Yani, hangi devlet yönetimi böyle bir şeyi sinesine çekebilir; dünyanın neresinde böyle bir devlet var?”

Ellinizi vicdanınıza koyun :203

“Şimdi geliyorum bir başkasına; o da şu: Değerli arkadaşlar, elinizi vicdanınıza koyun!”

Evvel Allah :111,...,460

“Eğer, dolu tarafına bakıp da “biz, iki yıl içerisinde, şu Parlamento el ele verdik; ya bu işi nasıl başardıysak bundan sonraki süreçte de biz, bu işi, evvel Allah başarırız, bu millet bunu başarır” deseniz, inanıyorum ki, o zaman bu bayramı siz de yapacaktınız.”

Farz et : 349

“Bunu yok farz etmediğimize göre, bunu saygın gördüğümüze göre, buna saygı duymak mecburiyetinde olduğumuza göre, o zaman, demek ki millet, bu ülkede AK Parti İktidarının Hükûmet Programı'nı başarılı bulduğu için bu oylarını artırarak devam ettirdi.”

Geçmiş olsun : 34

“ Bu gece, yaklaşık 200 vatandaşımızın “Ergene” adlı uçaktaki sıkıntılı anlarını, milletçe, hep birlikte, yaşadık, paylaştık ve vatandaşlarımıza tekrar geçmiş olsun diyorum.”

Gözlerinden öpüyorum:59,154

“Bütün çocuklarımızın bayramını gönülden kutluyorum, hepsini gözlerinden öpüyorum.”

Güle güle :453

“Ben, Cumhuriyet Halk Partisi Grubuna “güle güle” diyorum.”

Gülüm:203

“Merak etmeyin, onu da söyleyeceğim, biraz sabırlı ol... Biraz sabırlı ol... Canım, gülüm benim, biraz sabırlı ol, onu da söyleyeceğim. Merak etme, bunlar var burada.”

Hadi oradan :417,500

“Hadi oradan, hadi! Hadi!”

Hamdolsun :88,...,644

“Niye; tabloyu iyi görüyorduk ve hamdolsun, şu anda bunun neticelerini alıyoruz.”

Hayırlı olsun : 56,...,638

“Hayırlı olsun inşallah”

İnşallah :49,...,648

“Şimdi, biz, bunu, umuda çeviriyoruz ve devletin hazinesine, inşallah, bunlar, böylece girmiş olacak.”

Kendine gel :230

“İzledim seni, hiç bu çatının altına yakışmayan filler yapıyorsun burada; bir defa, kendine gel!”

Kusura bakmayın:47, ..., 617

“Bakınız, bir gerçeği daha söyleyeyim: Bu iş –kusura bakmayın– teoriyle olmuyor”

Lütfen : 261

“Lütfen... Dikkatlerinize sunacağım bir başka konu da şu: Özellikle Millî Eğitim Bakanlığı bütçesi, tüm bakanlıklar içerisinde en fazla payı alan bakanlık olmuştur ve bu aynen devam ediyor, devam edecek; çünkü eğitimdeki açığı kapayacağız”

Merhum : 518,...,556

“ Merhum Adnan Menderes’in büyüttüğü ekonomi, ardından gelen CHP tarafından küçültülmüş, kasalar boşaltılmıştır.”

Müsterih ol :113,...,547

“Milletim müsterih olsun, biz kimseye bu ülke üzerinde, bu topraklar üzerinde ameliyat yaptırmayız.”

Özür diliyorum:56

“Ben, tekrar, Cumhuriyet Halk Partili bütün kardeşlerimden, eğer gönüllerini bugün kırdıysam, burada özür diliyorum.”

Sağ olun :149, 646

“Teşekkür ediyorum, sağ olun.”

Saygıyla selamlıyorum : 33,...,653

“Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri; 59 uncu Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına, Büyük Millet Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.”

Sayın başkan :3,...,652

“ Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri; cumhuriyetimizin 59’uncu, AK Partinin ikinci hükümeti adına, aziz milletimizi ve bu büyük milletin siz değerli vekillerini saygılarımla selamlıyorum.”

Sevgili dostlar : 42

“Sevgili dostlara şunu hatırlatmak istiyorum...”

Teessüf ederim :306

“ Teessüf ederim size, teessüf ederim!”

Temenni ediyorum :71,...,650

“Sözlerimin başında, bu görüşmemizin, ülkemiz için yol gösterici, ufuk açıcı sonuçlar doğurmasını Yüce Allah’tan temenni ediyorum.”

Teşekkür ediyorum :21,...,653

“Tüm çocuklarımızın, tüm dünya çocuklarının bayramını kutluyor, yüce heyetinizi saygıyla selamlıyor, teşekkür ediyorum.”

Yüce Allah :32,234

“Gayret bizden, destek aziz milletimizden ve başarı Yüce Allah’tandır.”

Yüce meclis:3,...,625

“Kuşkusuz bu süreçte en önemli vazife Yüce Meclisimize aittir.”

4.8. Kullandığı Tekrar Öbekleri

Tekrar öbekleri, anlatıma güç kazandırması bakımından dilimizin önemli öğeleri arasındadır. İkileme olarak da adlandırabileceğimiz bu kullanımlar; aynı, yakın ya da zıt anlamlı iki kelimenin bir araya getirilmesi, sözcüğün ilk sesinin /m/ sesiyle değiştirilmesi ya da bir kelimenin ilk hecesinin üzerine p,r,s,m seslerinden birinin ilave edilerek kelime ile birlikte söylenmesiyle oluşturulurlar.

ERDOĞAN'ın, incelediğimiz metinlerde karşımıza çıkan kullanımlarını şu alt başlıklar altında sınıflandırabiliriz:

4.8.1. Kullandığı Aynen Tekrar Öbekleri

Açık açık :468,...,546

“Şunu da burada açık açık söylüyorum”

Adım adım :51,...,309

“Cumhuriyetimizin 100'üncü kuruluş yıl dönümüne adım adım yaklaşırken, ülkemizi, her alanda en ileri seviyelere taşımak yolundaki çağdaşlaşma mücadelemizi azim ve kararlılıkla sürdürüyoruz.”

Ballandıra ballandıra :224

“Bak, ayrıca, burada, ballandıra ballandıra, Kapıkule yolsuzluğunu anlatıyorsunuz”

Birer birer : 92

“Değerli arkadaşlar, bizden önceki hükümetler döneminde kördüğüm haline gelen enerji meselelerini de, birer birer çözüme kavuşturuyoruz.”

Boy boy :191,549

“Dikkate dahi alınmayacak, ciddiye dahi alınmayacak bu bildiri taslağı, günlerdir, çarşaf çarşaf sayfalara, boy boy ekranlara taşınıyor”

Cıvıl cıvıl : 652

“Bu güzel ülkenin çocukları, cıvıl cıvıl oynayacakları şehirleri, güvenli sokakları, huzurlu evleri fazlasıyla hak ediyorlar.”

Çarşaf çarşaf :549

“Dikkate dahi alınmayacak, ciddiye dahi alınmayacak bu bildiri taslağı, günlerdir, çarşaf çarşaf sayfalara, boy boy ekranlara taşınıyor”

Çok çok :50,...,643

“Değerli dostum, ifadeleri kullanırken, çok çok iyi seçerseniz, öyle zannediyorum ki, çok daha isabetli olacak.”

Çöze çöze : 437

“Hükûmet olarak yedi yıldır bu ülkenin kronik meselelerini çöze çöze bugünlere geldik.”

Dalga dalga : 402,446

“Şimdi bütün dünya yeni ve tarihî ölçekte büyük bir küresel krizin içinden geçiyor ve dalga dalga gelişmekte olan ülkeleri de bu, âdetâ, kendi türbülansı içerisine almanın hedefi içerisinde.”

Dolu dolu :99

“İnanıyorum ki, 2004 yılı, sizlerin bu alın teriyle, sizlerin bu samimî gayretleriyle, çok daha anlamlı, çok daha farklı, çok daha dolu dolu bir yıl olacak.”

Ev ev :452

“Bıkmadan, usanmadan; Edirne'den Ardahan'a kadar karış karış, mahalle mahalle, sokak sokak, ev ev dolaşıp bunları anlatacağız.”

Fellik fellik :240

“Şahsım, bakan arkadaşlarım, hep birlikte söz verdik, fellik fellik bütün dünyayı dolaşacağız diye.”

Garip garip :368

“Buna benzer, böyle, hiç ekonomide yeri olmayan garip garip şeyler...”

Gere gere :173,509

“Göğsünü gere gere Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olduğunu ifade ediyor.”

Hayır hayır :163

“Hayır hayır, para filan vermediler, hâlâ borçları var, vermediler.”

Hele hele : 213,...,610

“Hele hele bir ülkenin başbakanı konuşurken konuşmasına engel olacak bir tavır içerisinde olmak son derece hoş olmayan, milletimizin de hoş görmediği bir olay.”

Hemen hemen : 4,...,234

“AK Partinin muhafazakâr kimliği, siyasal gücün bir kişinin veya grubun elinde yoğunlaşmasını destekleyen, bireysel ve siyasal özgürlüklere karşı olan, siyasal katılımın hemen hemen tüm biçimlerini reddeden, baskı ve güç kullanımını öngören dayatmacı siyasal anlayışları reddetmektedir”

Kapı kapı :212

“Biz kapı kapı dolaşırız, siz Ankara’yı beklersiniz. Aradaki fark bu.”

Karış karış : 452,569

“Kurtuluş Savaşı öncesinde memleketi karış karış gezen ve halka moral aşılayan Âkif, Kastamonu’da Nasrullah Camisi’nde cemaatin gözyaşlarıyla dinlediği şu konuşmayı yapıyor:”

Kat kat :538

“Geniş Türk coğrafyasıyla her alanda ticaretimiz büyüdü, ihracatımız kat kat arttı.”

Kuzu kuzu :644

“Hem de kuzu kuzu ödedi.”

Mahalle mahalle : 452

“Bıkmadan, usanmadan; Edirne’den Ardahan’a kadar karış karış, mahalle mahalle, sokak sokak, ev ev dolaşıp bunları anlatacağız.”

Seve seve :651

“Onlar, vatanları için seve seve can verdiler, onlar bayrakları için kahramanca savaştılar ama onlar, en çok da geride bıraktıkları çocukları için, Türkiye’nin tüm çocukları için âdeta düğüne gider gibi savaşa gittiler, âdeta sevgiliye kavuşur gibi şehadet mertebesine ulaştılar.”

Sık sık : 50 ,135

“Uluslararası zeminlerde ülkemizin sık sık karşısına çıkarılan bu ayıbın temizlenmiş olmasından özellikle mutluluk duyuyoruz.”

Sokak sokak : 452

“Bıkmadan, usanmadan; Edirne’den Ardahan’a kadar karış karış, mahalle mahalle, sokak sokak, ev ev dolaşıp bunları anlatacağız.”

Şakır şakır : 277,409

“Ama geçmiş dönemde şakır şakır karşılıksız paralar basılıyordu ve kamuya devamlı olarak enflasyonla yükler getiriliyordu.”

Tek tek :84,...,637

“Türkiye'nin yabancı yatırım cenneti olabilmesi için, önündeki engeller, tek tek temizlenmektedir.”

Yavaş yavaş :50,...,642

“ Sabırlı ol! Bak, öğreniyorsunuz yavaş yavaş; o da olacak.”

Yeni yeni :157,...,612

“Hep bunları çalıştık, devamlı ders çalıştık ve seksen bir vilayette biz varız ama siz seksen bir vilayete daha yeni yeni gitmeye başladınız ve bundan dolayı da biz gururluyuz, seviniyoruz.”

Zaman zaman : 18,...,631

“Finans sektöründe zaman zaman ortaya çıkan kötü yönetimlerin topluma maliyet yüklemesini önleyici tedbirler alınacaktır.”

4.8.2. Kullandığı Yakın Anlamlı Tekrar Öbekleri

Açık net :43

“Şunu da yine çok açık, net söylemek durumundayım ki, AK Partinin aldığı yüzde 35'lik oy, sayısal bir göstergedir; ama bu oyun siyasî niteliği çok daha önemlidir.”

Açık seçik :434

“Türkiye'de her meselenin cesaretle, samimiyetle açık seçik konuşulacağı zemin işte bu Meclistir.”

Araç gereç :291,320

“Savunma sanayimizin uluslararası etkinliği de artırılmış, askerî hücumbot ve gemiler, silah, diğer savunma araç gereçleri ile komuta kontrol ve elektronik harp sistemleri ihracatımız 350 milyon dolara çıkarılmıştır.”

Bağırarak çağırmak :518

“Bağırarak çağırmakla benim sesimi kesemezsiniz. Bu sesi kesmeniz mümkün değil, benim sesimi sadece bu ülkede millet keser, milletin dışında kimse kesemez.”

Çarşı Pazar :398,530

“Artık, siyasetçilerin evladı da huzurlu bir şekilde okuluna gidiyor, çarşı pazar dolaşabiliyor.”

Delik deşik :368,509

“Ee, paramız değer kaybına uğradığı zaman “Türk lirası delik deşik oldu.” demiyor muyduk?”

Eğitim öğretim :23

“Yükseköğretim kurumları dahil, eğitim-öğretim kurumlarımızın ihtiyaçlara uygun eğitim-öğretim hizmeti sunması, etkin eğitim ve istihdam planlamalarının yapılmasına bağlıdır.”

Enine boyuna :61,554

“Gelecek vizyonunun ele alındığı, ekonomi ile birlikte diğer bütün hususların enine boyuna tartışıldığı bir zemindir.”

Fakir fukara : 148

“Eğer, belediyelerin görevlerini açar, bakarsanız, okursanız, fakir fukaranın, garip gurebanın ihtiyaçlarını gidermek de belediyenin görevidir, bunu da bilesiniz!”

Garip gureba :148

“Eğer, belediyelerin görevlerini açar, bakarsanız, okursanız, fakir fukaranın, garip gurebanın ihtiyaçlarını gidermek de belediyenin görevidir, bunu da bilesiniz!”

Gücümü kuvvetimi: 115

“Ama ben, gücümü, kuvvetimi sizden aldım, siz burada güzel açıklamalar yaptınız.”

Kurda kuşa: 463

“Şimdi bu para, kurda kuşa değil, benim milletimin sofrasına gidiyor.”

Okuma yazma: 600

““Ana-Kız Okuldayız” kampanyası ile 567 bin kız çocuğu ve kadınıma okuma yazma öğrettik.”

Okuryazar: 335

“İnternetin bağlanmadığı okul, bilişim okuryazarı olmayan öğrenci inşallah bırakmayacağız.”

Yalan yanlış: 350, ..., 644

“Az önce devletin, TÜİK’in rakamlarını “yalan yanlış raporlar” olarak burada takdim edenler var; ayıptır, ayıptır.”

4.8.3. Zıt Anlamlı Tekrar Öbeği

Artısıyla eksisiyle: 113

“Niye rahatsızlık duyuluyor ki; tarihî bir kayda giriyoruz ve bu, anılacak, artısıyla eksisiyle anılacak.”

Gece gündüz: 99, 613

“Bakınız, Türkiye, bizden önce tam yirmi iki yıl özelleştirmeyi konuştu. İş dünyası, bilim adamları, siyasetçiler gece gündüz özelleştirmeyi konuştu.”

Evirip çevirip: 368

“22 Temmuzda millet, –kusura bakmayın- öyle evirip çevirip milletin karşısına geleceksin, millet, ondan sonra sana yüzde 47 oy verecek, yok böyle bir şey; eğer veriyse, bundan dolayı verdi.”

Gelir gider: 116

“Gelir gider kalemleri arasındaki uçurum, harcama kalemlerindeki sınır tanımazlık, bizim iktidarımızda ilk kez sona ermiştir.”

İniş çıkış: 193

“Bakınız, Hükümetimizin ekonomik performansını nasıl ölçebiliriz; lütfen hatırlayınız, 1998 yılından bu yana, bizim iktidarımıza kadar, ekonomide, âdeta, bir yıl normal bir yıl kriz gibi bir iniş çıkış süreci yaşanmıştır.”

Sabah akşam: 545

“Bu tartışmaları gündeme taşımak da, bu tartışmaları gündemde tutmak, sabah akşam bununla ilgili yayınlar yapmak da millî birliğimize ve kardeşliğimize destek olmaz, tam tersine köstek olur.”

Yakından uzaktan: 507

“Bunun bir defa insafla yakından uzaktan alakası yoktur.”

4.8.4. Kullandığı İlaveli Tekrar Öbekleri

Daha önceki başlıklarda tanımını verdiğimiz duruma ek olarak, bu alt başlık altında herhangi ögesinden birine yapım ya da çekim eki ilave edilen kullanımları da bu gruba dahil ettik.

Arka arkaya: 81, ..., 507

“AK Parti İktidarı, her yıl arka arkaya ilan ettiği bütçe hedeflerini şu ana kadar tutturmuştur.”

Baştanbaşa: 122, 366

“Bize düşen, her tür ayrımcılığı kaldırmaktır, adaleti halktan esirgememektir, ülkeyi baştanbaşa kalkındırmaktır, Türkiye’yi muasır medeniyet hedefine ulaştırmaktır. Bu hedef bizim milletimize olan ahdimizdir.”

Birebir: 7

“AK Partinin 3 Kasım seçimleriyle tasfiye ettiği siyaset, hantal ve merkeziyetçi yapıyı korumuş, kendi dar çıkarları ve Türkiye’nin geleceğini yönetme kaygısından uzak siyaset biçimleri arasında, birebir bağlantılar kurmuşlardır.”

Döner dönmez: 392

“Hemen döner dönmez onaylamış”

Durup dururken: 104,133

“ Bunlar durup dururken olmadı.”

Günden güne: 127

“İki yıl içerisinde yaptığım dış temaslar sırasında, Türkiye'nin dış itibarının günden güne nasıl yükselmekte olduğunu, etki gücümüzün nasıl artış gösterdiğini bizzat müşahede ettim.”

Hiç ama hiç: 124,575

“Hiç ama hiç unutmayalım ki, esas başarımız da var oluş gayemize, zeminimize, Türkiye ve dünya tasavvurumuza bağlı kalmak, bu bağı güçlendirmek olacaktır.”

İster istemez: 247, 406

“Kuşşmamın bu bölümünde, ister istemez buna cevap vereceğim.”

Kat be kat: 268

“Ve bunların yanında, Türkiye, enerji üretim ve tüketiminde, daha önce enerji ithal eden bir ülkeyken, şu anda enerji ithal eden değil enerji ihraç eden ülke durumuna gelmiştir ve üstelik de enerji tüketimi katbekat fazlasıyla arttığı hâlde.”

Koşa koşa: 522

“Zaten bu bölgede biz bu terör belasıyla mücadelede inşallah başarılı olduğumuzda, ben inanıyorum ki özel sektör koşa koşa oralara gidecek ve fabrikalarını oralarda yapacaktır.”

Kuru kuruya: 515, 527

“Öyle kuru kuruya “Şuraya şu kadar vereceğim, buraya bu kadar vereceğim” demekle ülke yönetilmez.”

Olursa olsun: 30, ..., 626

“Bir ekonomik program ne kadar mükemmel olursa olsun; önerileri, tespitleri ve uygulamaları ne kadar gerçekçi olursa olsun; arkasında tam bir politik destek, güven ve istikrar yoksa başarı şansı da yoktur.”

Omuz omuza:150, 363

“El ele, omuz omuza, inanıyorum ki, Türkiye’imizi çok daha aydınlık günlere taşıyacağız.”

Seve seve: 651

“Onlar, vatanları için seve seve can verdiler, onlar bayrakları için kahramanca savaştılar ama onlar, en çok da geride bıraktıkları çocukları için, Türkiye’nin tüm çocukları için âdeta düğüne gider gibi savaşa gittiler, âdeta sevgiliye kavuşur gibi şehadet mertebesine ulaştılar.”

Sımsıkı: 430, 542

“73 milyon hayata sımsıkı sarılıyor, değişimde yerini alıyor, geleceğe bugün her zamankinden daha bir umutla bakıyor.”

Tehdit mehdit: 414

“Tehditlerle mehditlerle bir yere varamazsınız.”

Yıllar yılı: 73, ..., 436

“Biliyorsunuz, yıllar yılı sürmüş olan nemalar meselesini de Hükümetimiz taksitlendirdi; anaparadan başlamak üzere onların da nemalarını ödemeye başladı, hiç aksamaksızın bunlar da ödenmektedir.”

Yüz yüze:77

“Son derece riskli küresel ve bölgesel sorunlarla yüz yüze olunan bir dönemde işbaşına geldik.”

4.8.5. Kullandığı Sayılı Tekrar Öbekleri

İncelediğimiz metinlerinde ERDOĞAN, sayılı tekrar öbeklerini anlatımı kuvvetlendirmenin yanında, belirsizlik, aşağılama amacıyla da kullanmıştır. Ancak çok fazla örneği yoktur.

Üç beş: 170

“Biz milletin iktidarıyız, üç beş kişinin iktidarı değiliz, milletin iktidarı olarak buradayız.”

Yediden yetmiş: 152, 456

“Bugün, yediden yetmiş her bir insanımız, tıpkı bundan seksen beş yıl önce vatani düşmandan kurtarmaya ahdeden o kahramanlar gibi, Türkiye'nin geleceğini bugünün sıkıntılarından arındırmaya ahdetmiştir.”

4.9. Argo

İncelediğimiz metinlerde argo kullanımına pek fazla rastlanmamıştır. Ancak argo olabileceğini düşündüğümüz kullanımlar şu şekildedir:

Atmak 527: Söylemek.

“Biz “illegal örgüt mensupları” derken, kusura bakmayın, kuru kuruya atmıyoruz, hepsinin belgeleri var, hepsinin vesikası var.”

Cepleriniz şişecek 138: Zenginleşmek, fazla para yahut mala sahip olmak.

“Onun için, biz gelirken meydanlarda bunu söyledik, “gelir gelmez cepleriniz şişecek” demedik.”

Çaktın 516: Başarısız olmak.

“Al, hepsi burada... Gene çaktın! Gene çaktın! Devamlı, devamlı yaptığınız iş bu, devamlı.”

Çakma 508: Sahte.

“Hatta şimdi, biliyorsunuz, yeni yeni, tornistan, çakma filan, bu tür şeyler çıkmaya başladı.”

Dokundurmak 147, 631: Üstü kapalı bir yolla iğneleyerek hatırlatmak..

“... Zaman zaman da şöyle biraz, belki dokunduracağım.”

Edebiyatını yapmak 156: Bir konu üzerine gereksiz yere süslü sözler söylemek.

“Biz onun edebiyatını yapmadık, bizzat onu yaşayarak geldik.”

Hazmetmek 282: Katlanmak, dayanmak, sabretmek.

“Hazmedeceksiniz, hazmedeceksiniz; hazmetmeden olmaz.”

Hortumlamak 479: Yasa dışı yollarla zimmetine para ya da mal geçirmek.

“Biraz önce söyledim, 20 Şubat 2001’de dokuz banka, mesai saatleri dışında Merkez Bankasından 4 milyar doları hortumladılar ve sadece bir günde 1 katrilyon 635 milyar lira para kazandılar.”

Hortumlar kesildi 211: Yolsuzluğun önüne geçmek.

“Şimdi o hortumlar kesildi, şimdi benim vatandaşına gidiyor. Fark bu! Fark bu!”

Kıyak yapmak 402: Birine maddi manevi destek olmak, yardım yapmak.

“Ya, gel, bir kıyak yap, şu finans sektörüne bu paraları dağıt.”

Mürekkep yalamış 524: Okumuş, yazmış olmak.

“Yani bunu artık biraz mürekkep yalayan herkes bilir ya!”

Tornistan etmek 508: Geminin geri dönmesi. Geri adım atmak.

“Hatta şimdi, biliyorsunuz, yeni yeni, tornistan, çakma filan, bu tür şeyler çıkmaya başladı.”

Yutmak, yutturmak 160, 403: İnanmak, inandırmak.

“Bazı, bize, tek tük örnekleri göstermek suretiyle ülkenin genelinde bu varmış gibi yutturamazsınız; millet bunları yutmuyor!”

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Çalışmamızda, Cumhurbaşkanları İsmet İnönü ile Recep Tayyip Erdoğan'ın meclis konuşma metinleri, içerdiği söz varlığı yönüyle incelenmiştir. Metinlerde karşımıza çıkan atasözü, deyim, terimler, kalıplaşan ifadeler, kalıp sözcükler ve argo kullanımlar, metin tarama yöntemiyle bulunarak, elde edilen veriler anlamlandırılmıştır.

İncelememizin neticesinde, özellikle İsmet İNÖNÜ'nün konuşma metinlerinde anlamını sözlükler vasıtasıyla bildiğimiz, günümüzde dilde sadeleşme hareketleri neticesinde artık kullanılmayan birçok sözcükle karşılaştık.

İsmet İNÖNÜ'nün incelenen konuşma metinlerinde 21 tane deyime rastlanmıştır. Ayrıca kaynaklarda bulunmayan 11 deyim tespit edilmiştir.

İsmet İNÖNÜ'nün incelenen konuşma metinlerinde atasözüne rastlanılmamıştır.

İsmet İNÖNÜ'nün incelenen konuşma metinlerinde terim olabileceğini düşündüğümüz 12 sözcük belirlenmiştir.

İsmet İNÖNÜ'nün incelenen konuşma metinlerinde 23 tane kalıp ifade kullanıldığını görülmüştür.

İsmet İNÖNÜ'nün incelenen konuşma metinlerinde 1 adet kalıp sözcüğe rastlanmıştır.

İsmet İNÖNÜ'nün incelenen konuşma metinlerinde birbirinden farklı 50 tekrar öbeğine rastlanmıştır.

İsmet İNÖNÜ'nün incelenen konuşma metinlerinde argo olarak karşımıza çıkan 3 tane örnek verilmiştir.

Recep Tayyip ERDOĞAN'ın incelenen konuşma metinlerinde 53 tane deyime rastlanmıştır. Ayrıca kaynaklarda bulunmayan 23 deyim tespit edilmiştir.

Recep Tayyip ERDOĞAN'ın incelenen konuşma metinlerinde 8 adet atasözüne rastlanılmıştır.

Recep Tayyip ERDOĞAN'ın incelenen konuşma metinlerinde terim olabileceğini düşündüğümüz 28 sözcük belirlenmiştir.

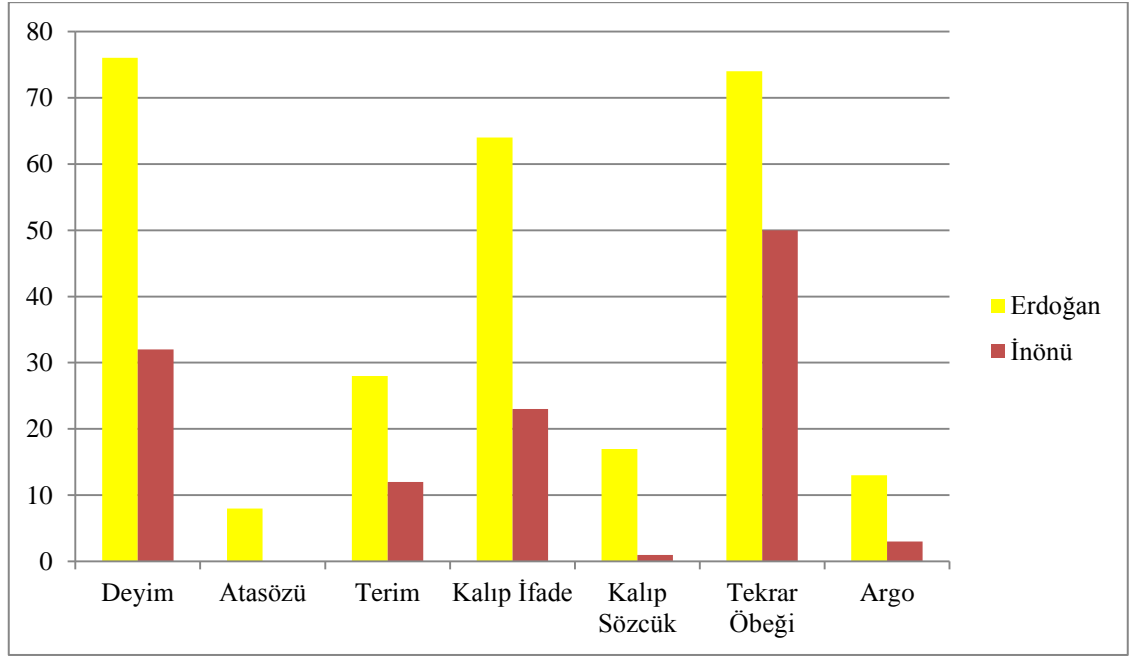
Recep Tayyip ERDOĞAN'ın incelenen konuşma metinlerinde 64 tane kalıp ifade kullanıldığını görülmüştür.

Recep Tayyip ERDOĞAN'ın incelenen konuşma metinlerinde 17 adet kalıp sözcüğe rastlanmıştır.

Recep Tayyip ERDOĞAN'ın incelenen konuşma metinlerinde birbirinden farklı 74 tekrar öbeğine rastlanmıştır.

Recep Tayyip ERDOĞAN'ın incelenen konuşma metinlerinde argo kullanım olarak karşımıza çıkan 13 tane örnek verilmiştir.

Taranan metinlerde karşımıza çıkan örneklerin grafiği şu şekildedir:

Çalışmamızın esas amacı, dilimizin anlatım özelliklerini yansıtan atasözü, deyim, terimler, kalıplaşan ifadeler, kalıp sözcükler ve argo kullanımların, sanatta, bilimde, toplumun her kesiminde kullanıldığı gibi, siyasal nutuk alanında da yoğun şekilde kullanıldığını somut verilerle ortaya koymak ve iki farklı siyasi dönem olan İnanlı ve Erdoğan dönemlerinin dil yönüyle incelenmesiydi. Nitekim yaptığımız taramalar neticesinde elde ettiğimiz veriler bunu açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

Hazırladığımız bu çalışmada, söz varlığımızın vazgeçilmez öğelerinden olan 108 adet deyim, 16 argo, 124 tekrar öbeği, 87 kalıp ifade, 40 terim, 8 atasözü geçtiği cümlelerle birlikte, anlamlandırılarak verilmiştir.

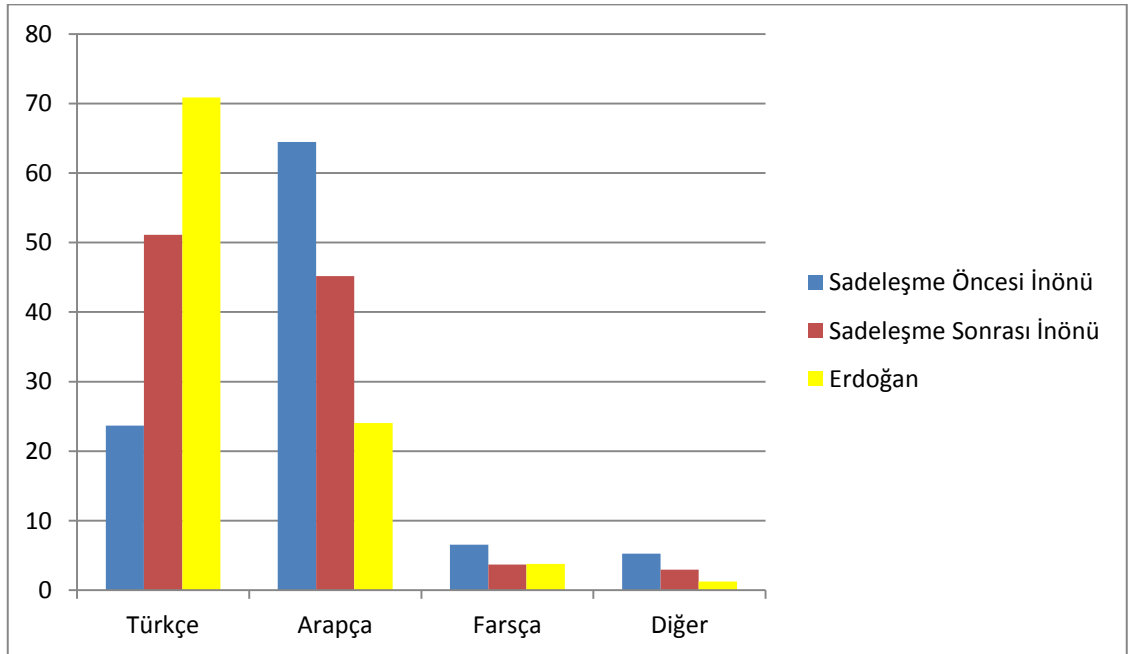
Halk söyleyişlerinde, ağızlarımızda ve kabul ettiğimiz ortak yazı dilimizde çokça karşımıza çıkan deyimlerimiz, sanatsal ve anlamsal özellikler taşıyarak anlatımı güçlü kılmaktadır. Dilimiz, bu yönüyle zengin bir dildir. İncelediğimiz konuşma metinlerinde karşılaştığımız 108 deyim ve farklı yerlerde kullanımları buna somut bir örnek teşkil etmektedir.

Konuşma metinlerinde karşımıza çıkan 124 tekrar öbeği, güçlü anlatım olanaklarıyla anlatımı güçlendiren önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkçemiz, bu özelliğiyle anlatım zenginliği bakımından önemini korumaktadır.

Gerçekleri özlü bir biçimde çarpıcı anlatımıyla, metinlerde karşımıza çıkan 8 atasözü, dilimizin kültürel değerlerimiz ile iç içe olduğunu kanıtlamakta, her ortamda kullanmaya müsait, zenginliğiyle karşımıza çıkmaktadır.

Sosyal bir kültürel yapıya sahip olduğumuzu gösteren ilişki sözlerimiz, incelenen hemen her konuşmada karşımıza farklı şekillerde çıkarak, dilimizin bu yönden de zengin olduğunu ortaya koymaktadır.

Yabancı dillerin etkisi özellikle dilde sadeleşme öncesi İnönü'nün metinlerinde yoğun bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Sadeleşme sonrası yabancı dillerin etkisi konuşma metinlerinde azalmıştır. İnönü'nün sadeleşme öncesi, sadeleşme sonrası metinleri ile Erdoğan'ın incelenen metninde yabancı dillerin etkisi grafiğe şu şekilde yansımaktadır:

Temeli bilinmeyen zamanlarda atılan dilimiz, her alanda yetkin bir dildir. Türkçe; bilime sanata, siyasete ve günlük kullanıma, içerdği anlatım olanakları ve söz varlığı açısından uygun ve son derece yeterli bir dildir.

Dilimizin edebi eserler ve derlemeler yoluyla yapılan söz varlığı çalışmalarına, ilk yazılı kaynaklarımız olarak kabul ettiğimiz, ayrıca siyasal bir nutuk özelliği taşıyan Orhun Yazıtlarından bu yana diğer siyasal nutuklar da eklendiğinde, Türkçemizin zenginliği ve yetkinliği daha yeterli bir şekilde ortaya çıkacaktır.

Sonuç olarak; Türkçe, zengin ve her alanda kullanıma uygun bir dildir.

ARGO KELİMELER

atmak	Hazmetmek	safsata
cepleriniz şişecek	Hortumlamak	terane
çakma	hortumlar kesildi	tornistan etmek
çaktın	kıyak yapmak	yutmak/yutturmak
Dokundurmak	mürekkep yalamış	
edebiyatınıyapmak	saçma	

ATASÖZLERİ

bekara karı boşamak kolay
benim adım hıdır elimden gelen
budur
borç yiğidin kamçısıdır
iş bilen kılıç kuşananın
marifet iltifata tabidir
yarası olan gocunur

DEYİMLER

acı şeyler söylemek	elini taşın altına koymak
açığı kapatmak	emniyetbahş olmak
ademe mahkum etmek	firsattan istifade etmek/eylemek
adım atmak	fırtınaya göğüs germek
ağırına gitmek	fildişi kulelerden bakmak
ağlanacak hale gülmek	girdaptan çıkarmak
ahde vefa göstermek	Gocunmak
altında kalmak	göğsini kabartmak
altını çizmek	göğsünü germek
aslı astarı olmamak	gömlek giydirmek
ayak direktmek	göz dikmek
ayakta durmak	göz önünde bulundurmak
aynı kefeye koymek	göz yummak
bağırına basmak	gözden geçirmek
balonunu, efsanesini söndürmek	gözden kaçırılmak
bardağın boş tarafından bakmak	göze almak
basamak çıkmak	gözleridumanlatmak
belden aşağı vurmak	gözünden kaçmak
boyuneymek	günahına girmek
boyunduruk altına almak	hafife almak
cereyan etmek	hâlî olmak/kalmak
cesareti kırılmak	havanın yumuşaması
çarçur etmek	heba etmek
çıkmaza sevk etmek	ikiykası bir araya gelmek
derdi ile dertlenmek	imdadına yetişmek
Deyimer	ince eleyip sık dokumak
dil uzatmak	irapta yeri yok olmak
Dokundurma	işin ucundan başlamak
elden gitmek	kadrini bilmek
Elenmek	kan ağlamak
elinden gelmek	kara bulut gibi çökmek

kargayı kılavuz yapmak
kaşıkla verip kepçeyle almak
kendine gelmek
kılı kırk yarmak
kılıf uydurmak
kitabın arasından konuşmak
kolları sıvamak
kökünden söküp atmak
kökünü kazımak
kulak vermek
kulp takmak
kuzu gibi olmak
meseleden temiz çıkmak
minderine çekmek
nabza göre şerbet vermek
ortaya koymak
önayak olmak/bulunmak
öne çıkmak
önünü açmak
peşkeş çekmek
sakız gibi çiğnemek
seferberolamak

temize çekmek
tepeden bakmak
ter dökmek
tereciye tere satmak
topa tutmak
topu taca atmak
toz kondurmak
umut bağlamak
ümüğünü sıkmak
üzerini örtmek
yangına körükle gitmek
yaslanmak
yeni soluk getirmek
yerinden oynamak
yetişemediği üzüme koruk demek
yıldızı parlamak
yol aramak
yola koyulmak
zikzak yaptırmak
zil takıp oynamak
zincir vurmak
zincirlerini kırmak

KALIP SÖZCÜKLER

kendine gel

kusura bakmayın

Lütfen

Merhum

muhterem arkadaşlar

muhterem hatipler

müsterih ol

olay bitmiştir

özür diliyorum

Rahmetli

sağ olun

Saygıdeğer

saygıyla selamlıyorum

sayın başkan/sayın

milletvekilleri

sevgili dostlar

teessüf ediyorum

temenni ederim

Terbiyesiz

teşekkür ederim

ünlü efendiler

Yüceallah

yüce meclis

yüce sayırlar

yüce senato

KALIPLAŞMIŞ İFADELER

Bayrakları bayrak yapan üzerindeki kandır, toprak eğer uğruna ölen varsa vatandır
Bazılarının gözü vardır göremez, kulağı vardır duyamaz
Dostluk ve kardeşlikte akarsu gibi ol
Düne ait ne varsa dünde kaldı cancağızım, bu gün yeni şeyler söylemek lazım.
Egemenlik (Hakimiyet) kayıtsız şartsız milletindir.
Hafızayı beşer nisyan ile malumdur
Hakkıdır, hakka tapan milletimin istiklal.
halep orada ise arşın burada
Hataları örtmede gece gibi ol
İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.
İnsanı yücelt ki devlet yücelsin
Komşusu açken tok yatan bizden değildir
Öfkede ölü gibi ol
Sevgide güneş gibi ol
Tevazuda gece gibi ol
Ya olduğun gibi görün, ya görüdüğün gibi ol
Yurtta sulh, cihanda sulh

TEKRAR ÖBEKLERİ

10, 15	avazavaz	baştan başa
açık açık	ayrı ayrı	beş altı
açık net	ayrılır ayrılmaz	bir iki
açık seçik	bağıra bağıra	birebir
adım adım	bağırarak çağırmak	birer birer
alır almaz	ballandıraballandıra	boyboy
anı anına	barbar	cıvılcıvıl
araç gereç	başından nihayetine	çarşafçarşaf
arka arkaya	başından sonuna	çarşı Pazar
artısıyla eksisiyle	baştan aşağı	çok çok

çöze çöze	ileri geri	sokaksokak
dalgadalga	iniş çıkış	şakır şakır
delik deşik	ister istemez	şu bu
doğrudan doğruya	kapıkapı	şunun bunun
doludolu	karış karış	şurdaburda
dört beş	kat be kat	şurdanburdan
durup dururken	kat kat	taban tabana
düşüre düşüre	kısa kısa	tehditmehdit
eğitim öğretim	koaşa koşa	tek tek
enine boyuna	koskoca	teker teker
ev ev	köşe bucak	tekrar tekrar
fakir fakara	kurda kuşa	türlü türlü
fellikfellik	kuru kuruya	uğraşmak didinmek
filanfilan	kuzukuzu	uzun uzadıya
garip garip	küçük büyük	üç beş
garipgureba	mahalle mahale	vakit vakit
gece gündüz	okuma yazma	yakından uzaktan
gece gündüz	okur yazar	yalan yanlış
gelir gider	olursa olsun	yavaş yavaş
gere gere	omuz omuza	yediden yetmişe
gücümü kuvvetimi	sabah akşam	yeni yeni
günden güne	saniyen salisen	yıllar yılı
hayır hayır	seve seve	yüz yüze
hele hele	sıcağı sıcağına	zaman zaman
hemen hemen	sık sık	
hiç ama hiç	sımsıkı	

TERİMLER

ambargo	Referandum
anapara	riziko
bab-fasıl, fıkra	totaliter
bypass	tüfe
Deatweight	yeşilkart
Develüasyon	
Enflasyon	
gayrisafi milli hasıla	
general	
ihracat	
iskonto	
ithalat	
Jeotermal	
kanal	
kdv	
kilovat	
koalisyon	
Liberalleşme	
lokavt	
makroekonomi	
marka	
mikroekonomi	
Moratoryum	
muhafazakar	
demokrat	
Mübadele	
nominal faiz	
Orgeneral	
otoriter	
patent	
prototip	

KAYNAKÇA

- AKSAN, Doğan, *Her Yöniyle Dil*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2015.
- AKSAN, Doğan, *Türkçenin Gücü*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2003.
- AKSAN, Doğan, *Türkçenin Sözcükleri*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2015.
- AKSAN, Doğan, *Anlambilim*. Bilgi Yayınevi, Ankara, 2016.
- AKSOY, Ömer Asım, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, İnkılâp Kitabevi, İstanbul, 2007.
- ALTINÖRS, Atakan, *Dil Felsefesine Giriş*, İnkılâp Kitabevi, İstanbul, 2003.
- ARSLAN, Mehmet, *2004 Argo Kitabı*, Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2019.
- CÜCELOĞLU, Doğan, *İnsan ve Davranışı: Psikolojinin Temel Kavramları*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2000.
- ÇOTUKSÖKEN, Yusuf, *Dil ve Edebiyat Terimleri Sözlüğü*, Papatya Yayıncılık, İstanbul, 2012.
- DELİCE, H. İbrahim, *Türkçe Sözdizimi*, Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2001.
- EKER, Süer, *Çağdaş Türk Dili*, Grafiker Yayınları, Ankara, 2003.
- ERGÜZEL, Mehdi, Gürer Gülsevin, Erdoğan Boz ve Ertuğrul Yaman, *Üniversiteler İçin Türk Dili*, Savaş Yayınevi, Ankara, 2012.
- ERSOYLU, Halil, *Türk Argosu*, L&M Yayınları, İstanbul, 2004.
- GÜL, Zülküf. Fakir Baykurt'un Yılanların Öcü Romanındaki Sözcükleri (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas, 2008.
- KORKMAZ, Zeynep, *Grammer Terimleri Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1992.
- KORKMAZ, Zeynep, *Türkiye Türkçesi Grameri- Şekil Bilgisi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2017.
- NEZİROĞLU İrfan, YILMAZ Tuncer, BAŞBAKANLARIMIZ VE GENEL KURUL KONUŞMALARI CİLT 2, TBMM basımevi, Ankara 2014.
- SELEK Sabahattin, *Genç Subaylık Yıllarım*, Yenigün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık AŞ., Ankara, 1997.

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Resmi İnternet Sitesi, Erişim 12 Haziran 2019. <https://www.tccb.gov.tr/receptayyip Erdogan/biyografi/>

ZÜLFİKAR, Hamza, *Terim Sorunları ve Terim Yapma Yolları*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1991.

ÖZGEÇMİŞ

Adil ATAŞCAN, 09.05.1987 yılında Karabük'te dünyaya geldi. İlk ve orta öğrenimini Karabük'te, lise öğrenimini İstanbul'da tamamladı. 2005 yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi Uşak Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde yüksek öğrenimine başladı. 2010 yılında Uşak Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun oldu. Karabük Birey Dershaneleri ve birçok özel kuruluştta Türkçe öğretmeni olarak görevde bulundu. 2016 Mayıs ayında Karabük Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne taşeron işçi olarak işbaşı yaptıktan sonra Temizlik Müdürü olarak kontrol ve koordinasyon görevlerinde bulundu. 696 sayılı KHK ile çalıştığı kurumda sürekli işçi olarak görev aldı. Karabük Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesinde temizlik personeli olarak görevine devam etmektedir.